

Märkustega arvestamise tabel

I KOOSKÕLASTUSRING	
Haridus- ja Teadusministeerium , 15.06.2026 nr 8-3/26/2834-2 Kontaktisikud: Annaliisa Toom (annaliisa.toom@hm.ee), Kristel Siimula-Saar (735 0638, kristel.siimula-saar@hm.ee)	
1. Eelnõus ja seletuskirjas kasutatakse termineid „väljaõpe“, „täiendusõpe“, „õpe“, „täienduskoolitus“, kuid nende terminite õiguslik sisu või omavaheline eristus ei ole üheselt määratletud. Nimetatud terminitega hõlmatud tegevused vastavad osaliselt täienduskoolituse tunnustele (õppekava, õppe maht, õpiväljundid, pädevuse omandamine), mistõttu vajab selgitamist nende suhe täiskasvanute koolituse seaduse täienduskoolituse regulatsiooniga. Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, kas tegemist on teenistusliku väljaõppe eriregulatsiooniga – sellele täiskasvanute koolituse seadus ei kohaldu. Palume eelnõus ja seletuskirjas terminid üle vaadata ja selgitada, kas tegemist on väljaõppe või täiendusõppe regulatsiooniga.	Arvestatud. Eelnõus ja seletuskirjas läbivalt terminid ühtlustatud, va sätetes, mis läbivalt kasutab terminit „õpe“ (vabatahtlike merepäästjate regulatsioon). Eelnõus reguleeritud väljaõppele ei kohaldu täiskasvanute koolitusseadus kuna tegemist ei ole täiskasvanute koolitusseaduse tähenduses täienduskoolitusega, vaid riigi toimepidevuse ja kriiside lahendamise võime tagamiseks ette nähtud eriliigilise väljaõppega. Väljaõppe eesmärk on valmistada isikud ette täitma kriisireservi liikmena seadusest tulenevaid ülesandeid ning tagada nende valmisolek osaleda kriisi lahendamises ja selle tagajärgede kõrvaldamises. Tegemist ei ole vabatahtliku enesetäiendamisega, vaid avalike ülesannete täitmiseks vajalike teadmiste, oskuste ja valmisoleku omandamise ning säilitamisega. Täiskasvanute koolitusseadus reguleerib üldises korras täienduskoolituse korraldamist ja täienduskoolitusasutuste tegevust. Kriisireservi väljaõpe erineb sellest nii oma eesmärgi, õigusliku aluse kui ka korraldusliku olemuse poolest.
Rahandusministeerium , 22.06.2026 nr 1.1-11/2257-2 Kontaktisikud: Karin Madisson (5887 0368, karin.madisson@fin.ee), Liis Lepik (5370 0586, liis.lepik@fin.ee), Anneli Valgma (5885 1315, anneli.valgma@fin.ee), Marju Saar (5885 1438, marju.saar@fin.ee), Agnes Peterson (58851301, Agnes.Peterson@fin.ee)	

1. Teeme ettepaneku kaaluda vabatahtlike haldamise süsteemi loomist, kus ühildatud oleksid vabatahtlikud päästjad, abipolitseinikud, kaitseliitlased, naiskodukaitse jne. Eelnõus pakutud tugev spetsialiseerumine ei pruugi olla mõistlik arvestades vabatahtlike arvu ja nende vähesust ning vajaduste volatiilsust. Mõistlik oleks luua vabatahtlike andmebaas, kus on sees kõik erinevad läbitud koolitused ja erioskused (küberturve, küberrünne, sõjalised oskused, psühholoogiline esmaabi, evakuatsioon, pääste, vastava valdkonna reservis olevad isikud jne.), et kaasata vabatahtlikku tegevusse inimesi vastavalt nende oskustele ja väljaõppele, mitte hoida neid seotuna kindlate organisatsioonidega ja funktsioonidega. Hetkel on mitmed vabatahtlikud seotud mitme funktsiooniga ja ei ole selge, kus neid realselt kasutada saab kui riigis on hübriidkriis. Vabatahtlike sundkorras kindla funktsiooni valiku ette panemine, vähendab nende kaasamise võimalusi kriiside korral. Saame aru, et selle saavutamine nõuab pikemat planeerimist ja ministriumite ülest koostööd. Siiski soovitaksime seda hetkel kaaluda vähemalt oma haldusala puhul, kuna see vähendaks oluliselt ka ministriumi enda halduskoormust.	Selgitame. Siseministrium kavandab siseturvalisuse vabatahtlikele ühist digikeskkonda – vabatahtlike portaali (VAPO), mis lihtsustab vabatahtlikuks saamist ja koondab eri ametite kasutuses olevad lahendused ühtsesse, kaasaegsesse keskkonda. Eelnõu käsitleb kitsalt iseministriumi valitsemisala kriisirollide ning reservi. Vabatahtlike portaali arendamine on VVTP järgi eraldiseisev ülesanne ning süsteemi loomine on struktuurne ja pikaajaline eraldiseisev tegevus.
2. Eelnõu seletuskirjas on politsei ja piirivalveseaduse § 108²⁸ ja päästeteenistuse seaduse § 22⁶ muutmise kohta viide riigi personali- ja palgaarvestuse andmekogule (<i>RPPA</i>), kuhu kantakse andmed teenistujate reservi kohta ja kus peetakse vastavat arvestust. Avaliku teenistuse seaduse § 106 lõikes 3 on sätestatud andmete loetelu, mida RPPA sisaldab. Kuigi sama lõike punktid 4¹ ja 4² võiksid teenistujate reservide liikmeid hõlmata, palume kaaluda selle loetelu täiendamist, näiteks nii: „2¹) ametiasutuse teenistujate reservi andmed;”. Lisaks tuleb vastavalt täiendada RPPA põhimäärust. RPPA pidamise osas rõhutame seda, et tehniliselt on juba täna võimalik kriisirolli SAP-is sisestada ning vabatahtlike andmete haldamine on lahendatav, küll aga on seletuskirjas käsitlemata selle muudatuse	Täiendame seletuskirja. Avaliku teenistuse seaduse § 106 lõike 3 punktid 4¹ ja 4² hõlmavad riigi personali- ja palgaarvestuse andmekogusse kantavaid vabatahtlike sh teenistujate reservide liikmete, andmeid. Täpsustasime seletuskirja kulude osa.

töökorralduslik mõju Riigi Tugiteenuste Keskusele (<i>RTK</i>). Andmeid ei sisesta asutused ise, vaid seda teevad RTK personaliarvestajad asutuselt saadud alusdokumentide alusel. RTK personaliteenuste osakonna roll andmete kandmisel jääb tehniliselt samaks, kui eelnõu jõustumisel: • suureneb oluliselt andmehalduse maht (lisanduvad kriisireservi liikmed ja vabatahtlikud suuremas mahus kui täna ning rohkemate andmete sisestamise vajadusega); • kasvab andmete ajakohastamise sagedus; • tekib vajadus täiendavate IT-liidetuste ja andmevahetuslahenduste (nt vabatahtlike portaal) rakendamiseks. Eelnõuga planeeritud muudatused toova kaasa püsiva täiendava töökoormuse personaliarvestuses, eelkõige andmete sisestamise, kontrolli ja ajakohastamise osas. Esmane hinnang töömahule ja kuludele oleks 0,5 töökoormus personaliarvestaja ametikohale, mille maksumus aastas on ca 18 000 eurot (koos tööjõukuludega). Palume arvestada täiendavate rahaliste vahendite planeerimisega, kui soovitakse, et RPPA-s neid andmeid kajastatakse ja RTK nende haldamisega tegeleb. Ilma täiendavate rahaliste vahenditeta ei saa RTK planeeritud ülesannet täita.	
3. Eelnõuga nähakse ette õigus saada töötamise registrist teavet isiku töötamise kohta riigikaitseliku töökohustusega ameti- või töökohal. Riigikaitselikul ametikohal töötamine on kriisirolli võtmist ning teenistujate reserviga liitumist välistav asjaolu. Eelnõuga muudetakse vastavalt maksukorralduse seaduse (<i>MKS</i>) § 29 punkte 26⁵ ja 55¹ ning täiendatakse punktiga 55². MKS §-s 29 on sätted, mis annavad Maksu- ja Tolliametile (<i>MTA</i>) õiguse avaldada Politsei- ja Piirivalveametile (punkt 26⁵) ja Päästeametile (punkt 55¹) andmeid riigikaitseliku töökohustusega ameti või töökohal töötamise kontrollimiseks. Praegu avaldatavatele andmetele lisatakse andmed vabatahtliku merepäästja ja	Eelnõu ja seletuskirja on täpsustatud. Muudatused annavad õigusliku aluse andmevahetuseks analoogselt täna toimiva lahendusega kriisirolliga abipolitseinike ja kriisirolliga abideministrite andmevahetusel. Eelnõu täiendatud andmete jagamise õiguse lisamisega julgeolekuasutustele. Otsime koostöös Kaitseministeeriumiga võimalusi vastava tehnilise lahenduse loomiseks, mis võimaldaks andmevahetuse automatiseerida ja edastada andmeid üle X-tee. Siseministeerium kavandab siseturvalisuse vabatahtlikele ühist digikeskkonda – vabatahtlike portaali (VAPO), mis lihtsustab vabatahtlikuks saamist ja koondab eri ametite kasutuses olevad lahendused ühtsesse, kaasaegsesse keskkonda.

endiste teenistujate reservi liikme (Politsei- ja Piirivalveamet) ning vabatahtliku päästja ja endiste teenistujate reservi liikme (Päästeamet) kohta. MKS §-i 29 punktiga 55² antakse MTA-le õigus avaldada Häirekeskusele andmeid riigikaitsealise töökohustusega ameti- või töökohal töötamise kontrollimiseks.

Eelnõu seletuskirjast ei nähtu, millises vormis andmevahetus toimuma hakkab. Üle x-tee saab MTA jagada andmeid vaid spetsiaalse andmevahetusteenuse kaudu, aga sellisel juhul tuleb arvestada vajadust arendada vastav andmevahetusteenus. Praegu sellist andmevahetusteenust MTA-l renditud ei ole. Märgime, et teenuste arendust MTA enne 2030. a lubada ei saa. Andmevajadused vajavad ka täpsemat analüüsi, milleks MTA-l hetkel ressursi ei ole.

Üksikpäringute alusel andmete edastamine käsitööna ja eraldi väljavõtetena toob MTA-le kaasa täiendava töökoormuse seoses kasvava andmepäringute hulgaga. Tuleb arvestada, et ka üksikud päringud aastas ühe partnerasutuse kohta moodustavad kokku arvestatava töömahu, kuna andmeid vajavaid asutusi on kokku väga palju. Selleks MTA-ls samuti ressursi ei ole.

Kuna MTA-ga ei ole andmevahetust läbi arutatud ega arvestatud mõjudega MTA ressursidele, siis ei saa MKS muudatust toetada nendesse asutustesse puutuvalt, kellel puudub MTA-ga x-tee liides või vastav andmevahetusteenus.

Eelnõust ei nähtu, et Maksu- ja Tolliametile oleks antud õiguslikku alust töötamise registri andmete jagamiseks Kaitsepolitseiametile. Palume seda osa eelnõust täiendavalt selgitada või täiendada.

Soovitame alternatiivina kaaluda lahendust, et riigikaitseliste töökohtade infot kogub ja jagab vajalikele osapooltele Kaitseressursside Amet.	
4. Eelnõuga politsei ja piirivalve seadusesse lisatava § 108²⁶ lõike 3 ja julgeolekuasutuste seadusesse (<i>JAS</i>) lisatava § 20⁴ lõike 4 kohaselt on Kaitsepolitseiametil või Politsei- ja Piirivalveametil ning julgeolekuasutusel õigus saada enne isiku teenistujate reservi liikmeks nimetamist töötamise registrist teavet isiku töötamise kohta riigikaitseliste töökohustusega ameti- või töökohal. Palume selgitada, millisel õiguslikul alusel on mõeldud nendel juhtudel andmete jagamine MTA poolt.	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri täiendatud.
5. Erinevalt teistest eelnõuga kehtestatavatest teenistujate reservidest ei ole JAS-i täiendatud reservi liikme staatusest vabastamise regulatsiooniga. Palume selgitada, miks see on nii või täiendada eelnõu vastavalt.	Selgitame. Kavandatud § 20⁴ lg 2 sätestab, et julgeolekuasutuse juht nimetab ja vabastab isiku reservi koosseisust. Julgeolekuasutuse reservi kuulumine on vabatahtlik, st nii liikmeks saamine kui ka vabastamine toimub eelkõige liikme avalduse alusel. Samuti sätestab regulatsioon nõuded, millele peab liige vastama (ühelt poolt § 20⁴ lg 2, teisalt RSVS nõuded). Nõuetele mittevastavat isikut ei saa julgeolekuasutuse reservi liikmeks nimetada või kui liikmeks olekut välistav asjaolu ilmneb liikmeks olemise ajal, siis tuleb ta reservist vabastada. Julgeolekuasutuse reservi liikmelisus ei ole isiku põhiõigus ning ka eelnõu ei näe ette subjektiivset õigust olla reservi liige. Lähtekohaks on asutuse vajadus koos isiku nõusolekuga.
6. Eelnõu seletuskirja 7. osas „Seaduse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja seaduse rakendamise eeldatavad tulud“ on märgitud, et eelnõu rakendamisega seotud võimalikud kulud kavatakse katta Vabariigi Valitsuse reservist. Palume täpsustada seletuskirja 7. osa viimast lõiku. Seal on küll esitatud võimalus taotleda vahendeid riigi eelarvestrateegia (<i>RES</i>) protsessi kaudu, kuid on jäänud selgusetuks, milliseid katteallikaid kasutatakse juhul, kui RES-i protsessis raha ei eraldata. Palume lõiku täiendada märkusega, et	Arvestatud. Seletuskirja sõnastust täiendatud

rahastuse mitterahastamisel kaetakse kulud Siseministeeriumi valitsemisala vahenditest.	
Justiits- ja Digiministeerium, 27.06.2026 nr 8-1/4145-2 Kontaktisik: Johanna Maria Kosk (58847154, johannamaria.kosk@justdigi.ee)	
1. Eelnõu § 1 p-d 1 ja 2 – juhime tähelepanu, et politsei ja piirivalve seaduse (PPVS) § 42 ei vasta praegu nõuetele, mis peavad olema täidetud andmetöötluse seaduses reguleerimisel.¹ Juhul kui eelnõus ei tehta muudatusi, et sätted vastaksid juhises toodud nõuetele, siis Justiits- ja Digiministeerium eelnõu ei kooskõlasta. Eelkõige tuleb seadust täiendada järgmiselt: 1. Millisel eesmärgil taustakontrolli tehakse; 2. Kellele taustakontrolli tehakse; 3. Milliseid isikuandmeid taustakontrolli eesmärgil töödeldakse, ankeediga saab täpsustada seaduse tasandil sätestatud isikuandmete kategooriaid. Lisaks tuleb eraldi välja tuua, milliseid isikuandmeid võib töödelda sugulaste ja hõimlaste kohta; 4. Milline asutus, kelle osas taustakontrolli ja mis ulatuses teeb; 5. Kui kaua andmeid säilitatakse; 6. Kehivat lõiget 4³ tuleb täiendada, sätestades, et piirang ei saa olla tähtajatu ning lisaks tuleb täiendada IKÜM art 23 lg 2 tingimustega. Seetõttu teeme ettepaneku sõnastada sätted järgmiselt: „§ 42. Politseiteenistusse või õppeasutusse kandideerija, politseiametniku ja endiste teenistujate reservi liikme taustakontroll (1) Taustakontrolli eesmärk on xxx.	Mitte arvestatud. Taustakontrolli regulatsiooni revisjon ei ole käesoleva eelnõu eesmärk ega selle skoobis. Vastav ülesanne on Justiits- ja Digiministeeriumi vastutusalas vastavalt VVTP punktile 80 „töötame välja riigiülesed taustakontrolli põhimõtted“. Siseministeerium on nõus JDM-i VVTP ülesande täitmisse kaasuma ja sellesse panustama.

¹ [Juhis eelnõude koostamiseks.pdf](#)

(2) Taustakontrolli tehakse järgmistele isikutele:

- 1) politseiteenistusse kandideeriv isik;
- 2) isik, kes kandideerib politsei või piirivalve erialale kutseharidus- või rakenduskõrgharidusõppesse;
- 3) isik, kes kandideerib politseiametniku ametikohale sisekaitselises rakenduskõrgkoolis;
- 4) isik, kes soovib saada endiste teenistujate reservi liikmeks.

(3) Taustakontrolli teeb:

- 1) käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 1 nimetatud isiku puhul Politsei- ja Piirivalveamet;
- 2) käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 2 nimetatud isiku puhul xxx;
- 3) käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 3 nimetatud isiku puhul xxx;
- 4) käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 4 nimetatud isiku puhul xxx.

(4) Taustakontrolli käigus töödeldakse järgmisi isikuandmeid:

- 1) isiku üldandmed;
- 2) isiku varasemad nimed;
- 3) isikut tõendava dokumendi andmed;
- 4) isiku sugulaste ja hõimlaste (vanemad, õde, vend, lapsed, abikaasa, endine abikaasa, registreeritud elukaaslane, endine registreeritud elukaaslane), samuti abieluga sarnanevas suhtes oleva elukaaslase ees- ja perekonnanimi, isikukood (isikukoodi puudumisel sünniaeg ja -koht) ning kontaktandmed;
- 5) jne
- x) karistusregistri ja selle arhiivi andmed;
- x) teave selle kohta, kas isik on taustakontrolli tegemise ajal kahtlustatav või süüdistatav;
- x) andmed viimase 15 aasta menetluste kohta, kus isik on olnud kahtlustatav või süüdistatav ja mille kohta on jõustunud

kriminaalmenetluse lõpetamise määrus kriminaalmenetluse seadustiku § 201, 202, 203, 2031, 2032, 204, 205 või 2053 alusel. (5) Taustakontrolli käigus töödeldavate andmete täpsema loetelu ja isikuankeedi vormi kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. (6) Taustakontrolli tegemiseks on õigus saada isikuandmeid ja muud teavet: 1) riigiasutuselt ja kohaliku omavalitsuse üksuselt või muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult; 2) eraõiguslikult juriidiliselt isikult või füüsiliselt isikult; 3) tehes päringu teise vastutava töötleja andmekogusse; 4) avalikest allikatest. (7) Käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud järelepärimise saanud asutus või isik vastab sellele esimesel võimalusel, kuid kümne tööpäeva jooksul järelepärimise saamisest arvates. (8) Politsei- ja Piirivalveamet ning Kaitsepolitseiamet võivad kontrollida politseiametniku sobivust politseiteenistusse ka tema teenistuses olemise ajal, kui on põhjendatud kahtlus, et esineb asjaolu, mis välistaks tema politseiteenistusse võtmise. (9) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud isikuid teavitatakse enne esmast taustakontrolli selle tegemisest. (10) Taustakontrolli andmeid säilitatakse X aastat alates taustakontrolli lõppemisest. Andmeid võib säilitada kauem kui X aastat, kui see on vajalik õigusvaidluse lahendamiseks. Pärast asja lahendamist andmed kustutatakse.	
--	--

§ 42¹. Taustakontrolli tulemus

(1) Taustakontrolli tulemus sisaldab andmeid ja hinnangut selle kohta, kas isik vastab seaduses või selle alusel kehtestatud nõuetele, ning käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud toimingute tegemiseks oluliste asjaolude kokkuvõtet.

(2) Taustakontrolli tulemuse andmeid säilitatakse kuni X aastat alates taustakontrolli lõppemisest. Andmeid võib säilitada kauem kui X aastat, kui see on vajalik õigusvaidluse lahendamiseks. Pärast asja lahendamist andmed kustutatakse.

(3) Asjaolu, mis on tuvastatud taustakontrolli käigus, võib olla aluseks keelduda isiku teenistusse võtmisest.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud keeldumise põhjust ja keeldumise aluseks olevat asjaolu ei avaldata, kuni ning ulatuses, milles see on vajalik, et tagada:

- 1) riigi julgeolek;
- 2) riigikaitse;
- 3) avalik kord;
- 4) süütegude tõkestamine, avastamine või menetlemine või karistuse täideviimine;
- 5) andmesubjekti kaitse või teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitse.

(5) Käesoleva paragrahvi lõiget 4 kohaldatakse tingimusel, et asutus:

- 1) dokumenteerib kõik käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel seatud piirangu põhjendused;
- 2) rakendab kõiki Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679 artiklis 32 sätestatud sobivaid ja asjakohaseid turvameetmeid;

3) rakendab sobivaid ja asjakohaseid meetmeid, millega tagatakse, et andmeid ei töödelda muul eesmärgil kui taustakontrolli eesmärgi täitmiseks; 4) tagab, et andmetele juurdepääs on üksnes piiratud arvul tuvastatavatel volitatud isikutel; 5) tagab piirangu aluse kehtivuse regulaarse kontrolli; 6) tagab töötlemistoimingute logide salvestamise; 7) rakendab muid asjakohaseid meetmeid andmesubjekti õiguste ja vabaduste kaitsmiseks.“.	
2. Üldine märkus – eelnõuga reguleeritakse vabatahtlike abiga seonduvat kasutades seejuures sageli sõna „kaasamine“. Juhime tähelepanu, et kuigi kaasamise üldist regulatsiooni ei ole Eesti õiguskorras sätestatud, tuleks kaasamise all eelkõige pidada silmas ühe haldusorgani poolt teise haldusorgani kaasamist oma ülesannete täitmise. Sarnaselt on seda reguleeritud ka näiteks nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduses (Terviseamet võib kaasata korrakaitseorgani) ja ka korrakaitseseaduses (Kaitseväge ja Kaitseliidu kaasamine). Nendime, et kehtivast õigusest leiab ka teistsuguseid näiteid, kuid võimalusel palume siiski arvestada kaasamise sõna sisustamisega viisil, mil sellega reguleeritakse ühe haldusorgani kaasamist teise haldusorgani poolt.	Selgitame. Eelnõus kasutatav sõnastus on kooskõlas juba väljakujunenud terminikasutusega kehtivas päästeseaduses (kriisirolliga abidemineerija) ja abipolitseiniku seaduses (kriisirolliga abipolitseinik). Samast sõnastusest lähtub ka Riigikogu menetluses olev uus abipolitseiniku seaduse terviktekst². Jääme selguse huvides ka käesolevas eelnõus juba kehtivas õiguses kasutusel sõnastuse juurde.
3. Eelnõu § 1 (PPVS § 40) – juhime tähelepanu, et kehtiva seaduse § 40 p-d 1 ja 2 kehtestavad absoluutsed piirangud, mis ei võimalda iga konkreetse isiku puhul eraldi hinnata, kas ta sobib teenistusse või mitte. Selline seaduse tasandil kehtestatud absoluutne elukestev piirang ei pruugi olla proportsionaalne. Samuti võib selline piirang olla vastuolus inimväärikuse põhimõttega, kui riigil puudub sellise piirangu kehtestamiseks eriline põhjendus (vt Riigikohtunik Jüri Põllu eriarvamus Riigikohtu üldkogu otsusele kohtuasjas nr 3-3-1-101-06 p 4).	Selgitame. Käesoleva eelnõuga ei tehta muudatusi politseiteenistusse võtmise osas. Eelnõuga tehakse ainult kiireloomulised muudatused, mis on vajalik SiM kriisireservi loomiseks. PPVS § 40 p-des 1 ja 2 sätestatud absoluutsete piirangute proportsionaalsuse ja põhiseaduspärasuse küsimus on põhimõtteline ja süsteemne, puudutades kogu kehtivat politseiteenistusse võtmise regulatsiooni, mitte üksnes käesolevat eelnõu. Käesoleva kiireloomulise kriisireservi eelnõu raames ei ole otstarbekas ega proportsionaalne asuda

² [Abipolitseiniku seadus 931 SE](#)

519 SE II muudatusettepanekute loetelust (lk 52-53) politsei ja piirivalve seaduse rakendamise seaduse eelnõule nähtub, et piirangu eesmärk on tagada, et kõik politseis töötavad isikud oleksid usaldusväärsed ja teistele eeskujuks. Justiits- ja Digiministeerium ei vaidle vastu, et meede on eesmärgi saavutamiseks sobiv. Jääb aga arusaamatuks, miks on vajalik ning mõõdukas sellise eesmärgi saavutamiseks kehtestada absoluutne ja elukestev teenistusse asumise keeld. Isiku usaldusväärsus – isiku usaldusväärsuse all on ilmselt mõeldud, et politseiteenistuses ei tohiks olla isikuid, kes võivad hakata oma ametiseisundit kuritarvitama, sh uusi süütegusid toime panema. Risk, et uue kuriteo paneb toime isik, kes pani kuriteo toime 10 või enam aastat tagasi ja pole vahepeal kuritegusid toime pannud, on uuringute kohaselt umbkaudu sama suur kui see, et ilma kuritegeliku minevikuta isik paneb toime oma esimese kuriteo³. Eeltoodu ei tähenda, et minevikus toime pandud kuritegusid ei tohiks arvesse võtta isikut iseloomustavate andmetena – ka teadusuuringud osutavad, et sõltuvalt näiteks kuritegude iseloomust ja inimese vanusest on varasemate tegude ennustusväärtus mõnevõrra erinev. Küll aga ei toeta praegu olemasolev teaduslik teadmine järeldust, et inimene, kes korra on seaduse vastu eksinud, on kuni elu lõpuni kuritegeliku kalduvusega või ebausaldusväärne. Seega jääb arusaamatuks, kuidas on vajalik ja mõõdukas absoluutne piirang pärast 10 aastat kuriteo toimepanemisest. Eeskuju teistele – eeskuju all on ilmselt mõeldud, et ühiskonna ülejäänud liikmed peaksid saama oma käitumises juhinduda riigiametnikest. Oleme nõus, et süütegude (eriti kuritegude) toimepanemine on taunitav tegevus. Samas ei ole välistatud, et hulk aega	muutma § 40 üldist regulatsiooni, mis on kehtivas õiguses pikaajaliselt väljakujunenud ja mida kohaldatakse ühtemoodi kõigile politseiametnikele.
---	--

³ vt nt R. Karl Hanson, Long-Term Recidivism Studies Show That Desistance Is the Norm, 43 Crime & Just. Behav. 1340 (2018), või Shawn D. Bushway, Paul Nieuwebeerta & Arjan Blokland, The Predictive Value of Criminal Background Checks: Do Age and Criminal History Affect Time to Redemption?, Off. Just. Programs, <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/predictive-value-criminal-background-checks-do-age-and-criminal>.

tagasi kuriteo toime pannud, oma karistuse ära kandnud ja sellest õppinud inimene on oma praeguse käitumise poolest märksa eeskujulikum kui mõni teine, kellel karistusregister puhas. Veelgi enam – just oma vigadest õppimine ja õigusküülekale teele pöördumine peakski olema eeskujuks kõikidele inimestele. Eeltoodut silmas pidades palume selgitada, kuidas on põhjendatud kõigi kriminaalkorras karistatud isikute politseiteenistusest automaatne välistamine ilma haldusorgani diskretsiooniotsuseta. Praegu tehakse otsus ilma isiku enda võimeid ja isikuomadusi hindamata grupitunnuse põhjal ning selleks peab riigil olema eriline põhjus. Vastasel juhul võib tegemist olla kohtlemisega, mis ei ole kooskõlas inimväärikuse põhimõttega. Palume põhjendada ka seda, miks on politseiteenistuse puhul põhjendatud rangemad piirangud kui riigisaladuse juurdepääsule (vt riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse (RSVS) § 32 lg-d 1 ja 2). Samuti palume üle vaadata, põhjendada ning vajadusel muuta piirangud järgmistes normides: päästeseaduse (PäästeS) § 43⁴ ja päästeteenistuse seaduse (PäästeTS) § 7¹.	
4. Eelnõu § 1 p 1 (PPVS § 42 lg 1) – Justiits- ja Digiministeerium on varasemalt tähelepanu juhtinud (PPVS § 42 lg 2 rakendusakti muudatuste kooskõlastuse ajal 2026. a alguses) vajadusele vaadata üle PPVS § 42 lg 1 sõnastus tervikuna, sest kehtiv norm on sisult ebamäärane ja ebaselge, võimaldades isikuankeedis küsida sisuliselt kõiksugu andmeid, mis võimaldavad hinnata isiku sobivust teenistusse. Seaduse tekstis ei täpsustata, milliseid andmeid (andmekategooriaid) on siin silmas peetud, kuid selline täpsustus tuleks seaduses teha. Nüüd soovitakse kõnesoleva eelnõuga ankeedikohustus näha ette ka loodava nn endiste teenistujate reservi liikmetele. Seega laiendatakse isikute ringi, kellele ebamäärase sisuga sätet soovitakse kohaldada, veelgi. Sellise lahendusega ei saa nõustuda. Palume sätte sõnastus tervikuna nüüd üle vaadata ja täiendada.	Selgitame. Taustakontrolli regulatsiooni revisjon ei ole käesoleva eelnõu eesmärk ega selle skoobis. Vastav ülesanne on Justiits- ja Digiministeeriumi vastutusalas vastavalt VVTP punktile 80 „töötame välja riigiülesed taustakontrolli põhimõtted“. Siseministeerium on nõus JDM VVTP ülesande täitmisel kaasuma ja sellesse panustama.

5. Eelnõu § 1 p 5 (PPVS § 108⁶ lg 3¹) – eelnõuga luuakse vabatahtlike merepäästjate väljaõppeks tavapärasega võrreldes pea poole kiirem lahendus – kriisiolukorraaegne õpe. Sätte kohaselt saab lühendatud väljaõpet korraldada kriisiolukorras või selle ohu korral. Kuna kriisiolukorra oht ei ole eelnõus ega kehtivas seaduses defineeritud (reguleeritud ei ole ka ohu määratlemise kriteeriume), võib tekkida küsimus, millal tagatakse tavapärane väljaõpe ja millal lähtutakse kiirendatud lahendusest.	Arvestatud. Eelnõus ja seletuskirjas on tehtud parandused lähtuvalt 01.10.12026 jõustuvast kriisiolukorra ja riigikaitse seadusest. Kriisiolukorra ohu mõiste on eelnõu sättest, mis reguleerib vabatahtlike merepäästjate kriisiolukorra aegset väljaõpet, välja jäetud.
6. Eelnõu § 1 p 7 (PPVS § 108¹⁹ lg 1) – sättes nimetatakse võimalikud olukorrad, mille puhul kriisirolliga vabatahtlik merepäästja Politsei- ja Piirivalveametit (PPA) abistada saab. Palume üle vaadata sättes kasutatavad kriise defineerivad terminid arvestades, et Riigikogu on vastu võtnud kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse, millega tunnistatakse kehtetuks hädaolukorra seadus. Samuti palume kaaluda, kas erinevate PPA-d abistavate kriisirolliga vabatahtlike kaasamise olukorrad peavad olema erinevad. Kehtiva abipolitseiniku seaduse kohaselt saab kriisirolliga abipolitseinike abi kasutada hädaolukorra ohu, hädaolukorra, eriolukorra, erakorralise seisukorra, kõrgendatud kaitsevalmiduse või sõjaseisukorra ajal (sätet muudetakse Riigikogu poolt vastuvõetud kriisiolukorra ja riigikaitse seadusega, kuid ka selles sättes toodud olukordade loetelu ei kattu sõnastuslikult eelnõuga sätestatava loeteluga, mil kasutatakse kriisirolliga merepäästjate abi). Eelnõuga nähakse ette, et kriisirolliga vabatahtlik merepäästja on nõus pakkuma PPA-le oma abi nii konkreetse kriisiolukorra puhul kui ka kriisiolukorra ohu puhul. Kriisiolukorra ohtu eelnõu ega ka kehtiv seadus ei ava, samuti ei anna kriteeriume selle määratlemiseks. Kas selliselt saaks kriisirolliga vabatahtlike abi kasutada teoreetiliselt alati, sest ohtliku olukorra tekkimise oht on teoreetiliselt alati olemas?	Arvestatud Eelnõus ja seletuskirjas on tehtud parandused lähtuvalt 01.10.12026 jõustuvast kriisiolukorra ja riigikaitse seadusest. Kriisiolukorra ohu mõiste on eelnõust välja jäetud.
7. Eelnõu § 1 p 7 (PPVS § 108²⁰) – eelnõu kohaselt võib kriisirolliga vabatahtlik merepäästja keelduda töö tegemisest oma tööandja juures esitades tööst keeldumise avalduse. Tööst keeldumise õigus tekib vaid	Selgitame. Töö tegemisest keeldumise ühepoolsuse ja tööandjate koormuse osas on põhjendatud jääda kehtiva analoogse regulatsiooni juurde — sama õigus

juhul, kui vabatahtlik on kaasatud kriisiolukorra lahendamisse, st mitte kriisiolukorra ohu korral. On arusaadav, et kriisiolukorrad võivad tekkida ootamatult ja seega ei saa ka töötajalt nõuda tööst keeldumisest ette teatamist. Samas võib see tekitada keerulise olukorra tööandjale, keda võib tekkinud kriis samuti mõjutada ja lisaks peab ta arvestama x arvu töötajate ajutise eemalolekuga (eeldatavasti ei ole tööandjale ka eelnevalt teada, milline hulk tema töötajatest on kriisirolliga vabatahtlikud). Kuigi seletuskirja kohaselt hinnatakse mõju tööandjatele väikeseks, ei pruugi see väga väike olla kui vabatahtliku hulk oluliselt suureneb. Eelnõuga nähakse küll ette tööandja võimalus nõuda tööst keeldumisega tekkinud otsese varalise kahju hüvitamist, kuid seda vaid piiratud ulatuses (eelnõuga nähakse ette kahjunõude ülempiir). Kuigi kriisi lahendamisega kaasnevaid tagajärgi peab taluma ühiskond tervikuna, tuleb siiski eelnõuga tagada kahjunõude piirangute õiglus ja põhjendatus. Lisaks soovitame üle vaadata sätte sõnastuse – kas sõnastus „enne hüvitise nõudmist avaldatud Statistikaameti viimane keskmine brutopalk“ tagab ühese arusaama, millisest palgast lähtuda tuleb. Kuivõrd sellest sõltub võimaliku nõude suurus, on selgus olulise tähtsusega.	on juba ette nähtud kehtivas PäästeS § 42⁴ lg-s 1 (kriisirolliga abideminereerija) ja kehtivas APoS § 42⁵ lg-s 1 (kriisirolliga abipolitseinik), kummaski ilma tööandja nõusoleku nõudeta. Eelnõuga suureneb isikute hulk, kellele võib kriisirolli määrata. Kriisi lahendamisse kaasatud täpne vabatahtlike hulk sõltub konkreetsest olukorrast, mille lahendamisse vabatahtlikud kaasatakse. Seega mõju suurus tööandjale sõltub konkreetsest kriisist. Kahju hüvitise sätte sõnastamisel on arvestatud Rahandusministeeriumi poolt abipolitseiniku seaduse terviktekstile esitatud tähelepanekutega.
8. Eelnõu § 1 p 7 (PPVS § 108²⁰ lg 1) – sätte kohaselt asutuste juhid lepivad kokku, et isik nimetatakse sõjaaja ametikohale. Jääb ebaselgeks, kuidas kokkulepe vormistatakse. Palume seda täpsustada.	Selgitame. Vastav osa eelnõust eemaldatud.
9. Eelnõu § 1 p-d 7 ja 8, § 2 p-d 20 ja 23 ning § 4 p 2 (PPVS § 108²⁰ lg-d 3 ja 4, § 108³³ lg 7, PäästeS § 42³ lg-d 3 ja 4, § 43¹¹ lg-d 3 ja 4 ning julgeolekuasutuste seaduse (JAS) § 20⁶ lg-d 8 ja 9) – seoses ametniku avaliku võimu teostamise õiguse peatumisega palume täpsustada, kas on mõeldud, et kohaldub avaliku teenistuse seaduse (ATS) § 83 p 8 (vt ka p 4 ja 5).	Selgitame. Selle sätte puhul kohaldub avaliku teenistuse seaduse (ATS) § 83 punkt 8, mille kohaselt peatub ametniku avaliku võimu teostamise õigus seaduses sätestatud juhul. Viidatud eelnõu sätted näevad ette sellise seaduses sätestatud aluse. Kui avaliku teenistuse ametikohale nimetatud kriisireservi liige kaasatakse kriisi lahendamisse, peatub tema avaliku võimu teostamise õigus avaliku teenistuse ametikohal kogu kaasamise ajaks. See väldib olukorda, kus isikul oleks samaaegselt õigus teostada

	avalikku võimu kahes erinevas õiguslikus rollis ning tagab selguse tema pädevuses, alluvussuhetes ja vastutuses. Avaliku võimu teostamise õiguse peatumine tuleneb seega otseselt käesolevast eelnõust ning ATS § 83 punkt 8 annab selleks üldise õigusliku aluse. Sätete eesmärk on tagada õigusselgus ning välistada pädevuste kattumine olukorras, kus isik täidab kriisi lahendamisel ülesandeid väljaspool oma avaliku teenistuse ametikohta. Avaliku võimu teostamise õiguse peatumine ei lõpeta avaliku teenistuse teenistussuhet, vaid piirab üksnes ametniku õigust teostada avalikku võimu ajutiselt kriisi lahendamisse kaasamise ajaks.
10. Eelnõu § 1 p 7 (PPVS § 108²¹) – eelnõu ei sea vabatahtlike abi kasutamisele muid nõudeid kui kriisi olemasolu (vabatahtlikud kaasatakse appi kriisi lahendamisse). Kas vabatahtlike abi kasutamisele ei peaks siiski seadma täiendavaid tingimusi, näiteks abi kasutamine vaid tingimusel, et PPA ei saa oma jõududega oma ülesannete täitmisega hakkama? Seletuskirjas sellist lähenemist justkui eeldatakse. Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt tuleb vabatahtlike abi kasutamise korralduses tuua ka ülesanne, mille täitmisse vabatahtlik kaasatakse. Sellest tulenevalt tekib laiem küsimus – kas vabatahtlike merepäästjate abi saab kriisi lahendamisel kasutada vaid kitsalt väljaõppe pinnalt (vaid merepäästes) või ka laiemalt olukordades, kus riigil läheb lisakäsi vaja? Eelnõu sõnastused jäävad üldiseks, lubades vabatahtlike abi kasutada kriisi lahendamiseks, täpsustamata vabatahtliku ja kriisi seost.	Selgitame. Kehtiva PPVS § 108¹ lg 2 kohaselt on vabatahtliku merepäästja osalemine politsei tegevuses PPVS-i tähenduses vabatahtliku merepäästja poolt politsei ülesandel iseseisvalt või koos politseiametnikuga merepäästetöö tegemine. See ei muutu kriisiolukorra ajal. Vabatahtlikud merepäästjad osalevad Politsei- ja Piirivalveameti tegevuses, merepäästetöö tegemisel, sõltumata kriisist. Eelnõuga nähakse ette võimalus määrata vabatahtlikele merepäästjatele kriisiroll, mille eesmärk on tagada merepäästetöö jätkuvus merel kriisiolukorras, kui tavapärane ressurss on ülekoormatud. Kriisirolliga vabatahtliku kriisiaegse kaasamise osas on eelnõus juba piisav tasakaalustav mehhanism (VV otsuse tasand, pädevuse piiritus - merepäästetöö), mistõttu ei ole vaja täiendavat materiaalõiguslikku tingimust selle kohta, et abi kasutataks alles siis, kui PPA ise ei suuda ülesannet täita. Samuti reguleeritakse eelnõuga kriisiolukorra aegset väljaõpet, mille eesmärk on luua võimalus omandada tavapärasest kiiremini (20 tunniga, tavapärase 40 tunni asemel) vabatahtliku merepäästja staatus kriisiolukorras.
11. Eelnõu § 1 p-d 7 ja 8, § 2 p 23, § 3 p 2, § 4 p 2 (PPVS § 108²¹ lg-d 1 ja 2, § 108³⁵, PäästeS § 43¹³ lg-d 1 ja 2, PäästeTS § 22¹³ lg-d 1 ja 2, JAS § 20⁵ lg 1) – sätete kohaselt Vabariigi Valitsus otsustab isikute	Selgitame. Käesolevas eelnõus oleme lähtunud juba kehtivas päästeseaduses ja abipolitseiniku seaduses toodud regulatsioonist, milles samuti ei ole ette nähtud kaasamise maksimaalset tähtaega. Tegemist on

kaasamise kriisi lahendamisesse kuni 30 kalendripäevaks võimalusega otsus 30 kalendripäeva tagant üle vaadata ja kaasamist pikendada kuni 30 kalendripäeva võrra. Palume selgitada, kas kaasamist saab pikendada lõputult.	seega läbiva ja teadliku seadusandliku valikuga kogu Siseministeeriumi valitsemisala kriisirollide regulatsioonis, mitte eelnõuga loodava uue lahendusega. Ulatuslikud kriisid võivad kesta märkimisväärselt kauem kui esialgu prognoositud ning nende lahendamiseks võib vabatahtlike panus olla vältimatult vajalik kogu kriisi vältel. Vabariigi Valitsus peab kaasamise vajalikkuse üle vaatama vähemalt iga 30 kalendripäeva järel. Regulaarne ülevaatamine tagab, et kaasamise jätkumist hinnatakse iga kord uuesti lähtuvalt tegelikust olukorrast ning vabatahtlike kaasamist ei pikendata automaatselt, vaid üksnes juhul, kui see on jätkuvalt vajalik ja põhjendatud. Maksimaalse kogukestuse puudumine ei tähenda piiramatut haldusdiskretsiooni. Vabariigi Valitsusel lasub kohustus hinnata igal ülevaatamisel, kas kaasamise eesmärki on võimalik saavutada vähem piiravate meetmetega või kas vabatahtlike kaasamise vajadus on lõppenud. Kui kaasamise eeldused enam puuduvad, tuleb kaasamine viivitamata lõpetada. Selline regulatsioon võimaldab paindlikult reageerida erineva kestuse ja ulatusega kriisidele ning tagab samal ajal, et vabatahtlike kaasamine on kogu selle vältel õiguslikult kontrollitav, põhjendatud ja ajakohase vajadusega kooskõlas.
12. Eelnõu § 1 p 8 (PPVS 52. peatükk) – eelnõuga nähakse ette endiste teenistujate reservi loomine, keda võidakse Vabariigi Valitsuse otsusel kriisi lahendamisse kaasata. Eelnõu ei sea ka nende puhul täiendavaid tingimusi, samuti ei reguleerita, kas eelistada tuleks endiste teenistujate või vabatahtlike abi kasutamist. Eeltoodud märkused on osaliselt laiendatavad ka teistele samasisulistele eelnõu sätetele. Palume sätted üle vaadata.	Selgitame. Eesmärk on eelnõuga luua paindlikult rakendatav kriisireserv. Kuna järgneva kriis ulatus ning iseloom ei ole ette ennustatav, siis ei ole põhjendatud ka seaduse tasandil määratleda, millises järjekorras tuleks reservi rakendama hakata. Kas kriisi lahendamisse kaasatakse kriisirolliga vabatahtlikud või endiste teenistujate reserv sõltub juba konkreetsetest ülesannetest, mida on tarvis kriisi lahendamiseks täita. Endiste teenistujate reservi kaasamisele kehtivad samad tasakaalustavad mehhanismid, mida on käsitletud eespool vabatahtlike merepäästjate juures — Vabariigi Valitsuse otsuse nõue ning ametikohale nimetamisega kaasnev konkreetsete tööülesannete piiritlus. Valdkonna eest vastutav

	minister teeb Vabariigi Valitsusele ettepaneku, milles ta juba kujundab, milliseid ressursse ja millises mahus konkreetseks ülesandeks kaasata, ning Vabariigi Valitsus otsustab kaasamise korraldusega. Kuna otsus tehakse kõrgel, olukorda tundval tasandil ning sõltub paratamatult konkreetse kriisi iseloomust, vajaminevast pädevusest ja ressursside kättesaadavusest, ei ole põhjendatud kehtestada seaduse tasandil ette täiendavaid kriteeriume selle valiku tegemiseks.
13. Eelnõu § 1 p 8 (PPVS § 108²³) – paragrahvis nähakse ette, millistes olukordades teenistujate reservi liikmeid PPA või Kaitsepolitseiameti (KAPO) tegevustes nn toetava jõuna kasutada tohib. Juhime tähelepanu, et kehtivast õigusest ei tulene, mida tähendab hädaolukorra, kõrgendatud kaitsevalmiduse (KKV) jne oht. Riigikaitseaduse (RiKS) kohaselt on KKV ise selline termin, mille sisuks ongi nn kõrgeenenud ohu tase võrreldes üldise kaitsevalmidusega. RiKS § 12 lg 2 sätestab, et kõrgendatud kaitsevalmidus on riigi valmisoleku aste, mille korral riigikaitseülesannetega asutus ja isik täidab Eesti Vabariigi julgeolekut ähvardava suurenenud ohu korral ja käesoleva seaduse § 30 punktis 1 nimetatud operatsioonil osalemiseks lisaks enda põhitegevusega seotud ülesannetele lisaülesandeid, et tõrjuda ohtu ja tagada riigi toimimine. Seega jääb arusaamatuks, millist lävendit on nende nimetatud olukordade/seisukordade ohuna silmas peetud. Selgus oleks vajalik nii riigi tegevuste lubatavuse hindamise (näiteks kas riik peaks tavaolukorras oma ressurssidega riigi põhifunktsiooni täitmisel hakkama saama) kui ka teenistujate reservi liikmete endi vaates (mille jaoks on inimene oma nõusoleku lõppastmes andnud, nn erikorda ei ole veel välja kuulutatud). Palume täpsustada.	Selgitame. Eelnõus tehtud parandused lähtuvalt 01.10.2026 jõustuvast kriisiolukorra ja riigikaitse seadusest.
14. Eelnõu § 1 p 8 ning § 2 p-d 14 ja 23 (PPVS § 108²³ ning PäästeS § 42¹ lg 1, § 43¹⁰ lg 1) – juhime tähelepanu, et kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis nõusolek toetada kriisiolukorras või ohu korral võib olla ka näiteks SMSi teel antud nõusolek. Palume kaaluda, kas siin võiks olla kirjalik nõusolek.	Selgitame. Kriisirolli määramine eeldab paindlikkust. Kirjalikku taasesitamist võimaldav vorm võimaldab vabatahtlikul kinnitada oma valmisolekut ilma vajaduseta füüsilise allkirjastamise või igakordse digitaalallkirjastamise järele, mida nõuaks kirjalik vorm. Konkreetsete kriisirollide puhul on kirjalikku taasesitamist võimaldav vorm piisav, et

	fikseerida isiku nõusolek viisil, mis on hiljem kontrollitav, kuid ei tekita vabatahtlikule ega haldusorganile ebavajalikke tehnilisi takistusi. Samuti ei ole kirjalikku taasesitamist võimaldav vorminõue vastava regulatsiooni puhul midagi enneolematut. Nii ei olnud kriisirolliga abideministrite puhul nõusoleku vormi varasemalt seaduses üldse sõnaselgelt sätestatud. Kirjalikku taasesitamist võimaldava vormi kehtestamisega ühtlustatakse regulatsiooni ning sätestatakse vorminõue, mis aitab tagada haldusmenetluse efektiivsust, samal ajal säilitades piisava tõendusväärtuse. Niisugune muudatus on menetluses ka abipolitseinike puhul. Riigikogu menetluses olev uue abipolitseiniku seaduse tervikteksti kohaselt plaanitakse muuta kehtivat seadust selliselt, et abipolitseinike puhul kaotatakse ära kirjaliku taotluse esitamise nõue ning abipolitseinikule kriisirolli määramine eeldab vastavasisulist kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis nõusolekut⁴.
15. Eelnõu § 1 p 8 (PPVS § 108²⁴) – palume eelnõu täiendada, et oleks selge, milliseid isikuandmeid on siin lisaks tasutakontrolli andmetele silmas peetud, sh milliseid eriliiki isikuandmeid on lubatud töödelda. Sisuliselt sama märkus on ka § 108²⁵ lg 2 ja eelnõu § 3 p 2 (PäästeTS § 22²) kohta.	Selgitame. Eelnõust eemaldatud PPVS § 108²⁴ ja PäästeTS § 22² kuna andmete (sh terviseandmed ja taustakontroll jmt reservi tööks vajalik) on juba kaetud erinevates normides tooduga.
16. Eelnõu § 1 p 8 (PPVS § 108²⁸) – palume eelnõu täiendada, millises andmekogus peetakse arvestust teenistuja reservi liikmete üle, milliseid andmeid arvestuse pidamiseks töödeldakse ja kui kaua neid säilitatakse.	Eelnõu sõnastust on muudetud. Arvestuse pidamise paragrahvi on täiendatud analoogselt abipolitseiniku seaduse eelnõus 931 SE tooduga.
17. Eelnõu § 1 p 8 (PPVS § 108³³ lg 5) – palume selgitada, millise ATS paragrahvi alusel võib säilitada palga.	Selgitame. Säte ei loo tööandjale ega asutusele eraldi õiguslikku alust palga säilitamiseks — see on tööandja/asutuse enda vabatahtlik otsus, mida seadus ei keela ega eraldi reguleeri. Sätte eesmärk on välistada reservi liikme topelt tasustamise lisapuhkuse ajal. Kui isik täidab töökohustust, ei saa ta oma tavalist

⁴ [Abipolitseiniku seadus 931 SE](#)

	tööd teha ja tööandjal ei ole kohustust talle selle aja eest palka maksta. Seetõttu on ette nähtud hüvitise maksmine, et kaotatud sissetulek isikule vähemalt osaliselt hüvitada. Sarnane regulatsioon on ka näiteks HOS-is ja KaLS-is, mille järgi ei maksta eriolukorras tööle rakendatud isikule ega Kaitseliidu liikmele eriolukorra ja erakorralise seisukorra lahendamisel osalemise eest ettenähtud tasu ega toetust, kui tööandja säilitab töötajale või ametnikule eriolukorra lahendamise ajal tema senise töötasu või palga.
18. Eelnõu § 1 p 8 (PPVS § 108³⁴) – leiame, et parem pealkirja sõnastus oleks “Kulude hüvitamine”.	Arvestatud. Pealkiri muudetud.
19. Eelnõu § 1 p 8 (PPVS § 108³⁶) – sätte kohaselt on teenistujate reservi liikmel politseiametniku õigused, kohustused, vastutus, hüved jne. Küsimus tekib, kas mõeldud on rakendada reservi liikmele ka näiteks distsiplinaarkaristusi? Kuivõrd tegemist on riigiasutuse tegevusse kaasunud isikuga, kellel puudub püsiv teenistussuhe riigiga, jääb selline konstruktsioon arusaamatuks. Palume täpsustada.	Selgitame. Teenistujate reservi liige võetakse kriisi lahendamise (kui Vabariigi Valitsus on kaasamise otsuse teinud) ajaks teenistusse politseiametnikuna, mistõttu laienevad talle teenistuses oleku ajaks samad õigused, kohustused, vastutus ja hüved nagu igale politseiametnikule, mistõttu ei ole välistatud tema suhtes ka distsiplinaarvõimu kohaldamine.
20. Eelnõu § 2 p-d 5 ja 8 (PäästeS § 19 lg-d 1 ja 3) – vt PPVS samasisulist märkust käesoleva kirja punktis 13. Palume ka siin üle vaadata, kas on selge, millist lävendit on silmas peetud <i>hädaolukorra ohu ajana</i>.	Selgitame. Eelnõus tehtud parandused lähtuvalt 01.10.2026 jõustuvast kriisiolukorra ja riigikaitse seadusest.
21. Eelnõu § 2 p 9 (PäästeS § 34) – seadust täiendatakse tingimustega, mille korral isikut päästjaks on keelatud võtta. Vaadates kehtivat § 33 ja järgnevaid sätteid, on tegemist sisuliselt isiku tasutakontrolliga, mille sätted peavad vastama ka eespool toodule. Seaduse ei ole määratud, milliseid isikuandmeid nõututele vastavuse hindamiseks töödeldakse, sh kust neid saadakse jne. Palume siinkohal ka PäästeS vastavad täiendused teha vabatahtlike päästjate osas. Näiteks §-s 43⁷ on sätestatud häirekeskuse vabatahtlike taustakontroll.	Selgitame. Kooskõlastamisele edastatud eelnõu § 2 punktiga 9 täiendatakse §-i 34 lõikega 1¹ (nüüdse eelnõu § 2 punkt 7), mis sätestab piirangud isikute suhtes, keda on keelatud võtta kriisirolliga vabatahtlikus päästjaks. Päästeameti vabatahtlikule kriisirolli määramine on reguleeritud kooskõlastamisele edastatud eelnõu § 2 punktis 14 ning tasutakontrolliga seonduv sama eelnõu § 2 punktis 10. Selgitame, et Päästeameti vabatahtlikele, kellele ei määrata kriisirolli, taustakontrolli ei teostata ja

	käesoleva eelnõuga taustakontrolli sisu ega ulatust ei muudeta – rakendatakse käesolevalt kehtivat korda.
22. Eelnõu § 2 p 9 (PäästeS § 34 lg 1 ¹ p 1) – palume täpsustada, kas siin peaks olema Eesti Vabariigi või „muu“ Euroopa Liidu liikmesriigi kodakondsus.	Arvestatud. Eelnõu sõnastust on muudetud.
23. Eelnõu § 2 p 9 (PäästeS § 34 lg 1 ¹ p 5) – keeld kohaldub, kui isik käitumise poolest ei sobi ülesandeid täitma ja käitumine võib ohustada tema enda või teiste isikute turvalisust. Eelduslikult, kui isiku käitumine on selline, mis võib ohustada tema enda või teiste turvalisust, siis ta ei sobigi käitumise poolest vabatahtliku päästja ülesandeid täitma. Palume üle vaadata ja vajadusel täpsustada.	Selgitame. Säte on erinõue kriisirolliga vabatahtliku osas, kelle suhtes on PPA-l ka vajadusel võimalik vastavust kontrollida. Sellist kontrollimehhanismi kriisirollita vabatahtlikule ei laiendata.
24. Eelnõu § 2 p 20 (PäästeS § 42 ³ lg-d 5 ja 6) – sätte kohaselt kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega kriisirolliga abidemineerija ja kriisirolliga vabatahtliku päästja hüvitise ulatuse, selle taotlemise ja väljamaksmise korra. Palume kaaluda, kas see peaks olema reguleeritud seaduse või Vabariigi Valitsuse määruse tasandil.	Selgitame. Kasutame käesolevas eelnõus kriisirolliga vabatahtlike puhul hüvitise ulatuse, selle taotlemise ja väljamaksmise korra puhul läbivalt ühetaolist regulatsiooni. Eelnõu puudutab üksnes Siseministeeriumi valitsemisala vabatahtlikke, kellele on määratud kriisiroll. Samast sõnastusest lähtub ka Riigikogu menetluses olev uus abipolitseiniku seaduse terviktekst ⁵ .
25. Eelnõu § 2 p 22 (PäästeS § 43 ¹) – palume kaaluda, kas abidemineerija ja vabatahtliku päästja peaks vabastama kriisirollist ka siis, kui ta ei vasta nõuetele.	Selgitame. Kasutame käesolevas eelnõus vabatahtlike kriisirollist vabastamise regulatsiooni puhul läbivalt ühetaolist regulatsiooni. Samast sõnastusest lähtub ka Riigikogu menetluses olev uus abipolitseiniku seaduse terviktekst ⁶ .
26. Eelnõu § 2 p 23 (PäästeS § 43 ³ ja § 43 ⁴) – § 43 ³ ja § 43 ⁴ seos ei ole üheselt arusaadav. Kas keelenõudele, st eesti keele C1 tasemel valdamine, mittevastavus ei ole ühtlasi ka kohustuslikuks keeldumise aluseks? Kas Häirekeskuses saab vabatahtlikuks olla vajadusel ka isik, kes ei valda eesti keelt C1 tasemel (st inimene nõuetele justkui ei vasta, kuid puudub kohustuslik keeldumisalus)? Palume vajadusel norm üle vaadata ja selgemalt sõnastada, näiteks viide ATS §-le 15 on küsitav,	Selgitame. Vastavad sätted on eelnõust välja jäetud.

⁵ [Abipolitseiniku seadus 931 SE](#)

⁶ [Abipolitseiniku seadus 931 SE](#)

kuivõrd vabatahtlikuks kandideerijad peavad sellest ristviitest aru saama.	
27. Eelnõu § 2 p 23 (PäästeS § 43⁷) – Häirekeskuse vabatahtlikuks saada soovivale isikule esitatavatest nõuete ja taustakontrolli sätetest koosmõjus ei ole võimalik aru saada, millised nõudeid kogumis vabatahtlikule seatakse. Näiteks selgub lõike 2 punktide 2 ja 3 puhul, et isiku puhul vaadatakse üle kõigi inimesele määratud karistuste jne ja ka kriminaalmenetluses kahtlustatavaks või süüdistatavaks olemise ajalugu, ehkki nõuded, millele isik peab vastama, on sätestatud piiratud kujul (vt § 43⁴). Samuti kontrollitakse RSVS-i alusel teatamiskohustusega riikides reisimist, ehkki nõuet selle kohta, et isiku puhul hinnataks julgeolekuohtu, regulatsioon ei sisalda. Näib, et siin on osa regulatsioonist puudu. Lõppastmes peaks arvestama muuhulgas sellega, et ülemäärase andmetöötluse vältimise huvides oleks kandideerivale isikule endale ka arusaadav, millal sooviavaldust/nõusolekut taustakontrolli läbiviimiseks anda ei olegi mõistlik (vabatahtlikuks ei võeta). Palume eelnõu üle vaadata ja vajadusel täiendada.	Selgitame. Häirekeskuse tegevuses osaleva vabatahtliku taustakontrolli regulatsioon ei ole oma olemuselt uudne. Häirekeskuse tegevuses osaleva vabatahtliku taustakontrolli reguleerib kehtiva päästeseaduse § 43². Eelnõuga ei planeeritud muudeta kehtivas õiguses sätestatud vastavaid põhimõtteid. Küll aga on vastavad sätted eelnõust välja jäetud. Taustakontrolli regulatsiooni revisjon ei ole käesoleva eelnõu eesmärk ega selle skoobis. Vastav ülesanne on Justiits- ja Digiministeeriumi vastutusalas vastavalt VVTP punktile 80 „töötame välja riigiülesed taustakontrolli põhimõtted“. Siseministeerium on nõus JDM-i VVTP ülesande täitmisel kaasuma ja sellesse panustama.
28. Eelnõu § 2 p 23 (PäästeS § 43⁹ lg 2) – eelnõu kohaselt asutus võib hüvitada transpordi-, side- ja muud kulud. Leiame, et asutus peaks hüvitama tekkinud kulud. Palume teha vastava muudatuse.	Selgitame. Kooskõlastusringi järgselt on vastav muudatus eelnõust välja jäetud.
29. Eelnõu § 3 p 1 (PäästeTS § 7¹) – palume üle vaadata kehtiva seaduse § 7¹ andmete koosseis. On küsitav, kas on proportsionaalne töödelda (p 3) andmeid isiku vastu algatatud kriminaalmenetluste, kus ta on tunnistatud kahtlustatavaks või süüdistatavaks, ning nendes asjades tehtud menetlust lõpetava lahendi kohta. Antud juhul on tegemist liiga intensiivse põhiõiguste riivega. Võiks jaatada vajadust andmete järele, kas isik on taustakontrolli tegemise ajal kahtlustatav või süüdistatav. Sätte p 5 osas leiame, et ilmselt on vajalik teave fakti kohta, et isik viibis välisriigis, mitte andmeid välisriigis viibimise kohta üldiselt. Lõike 2 osas juhime tähelepanu, et ankeediga võib üksnes täpsustada lõikes 1	Selgitame. Eelnõu eesmärk on teha üksnes SiM VA kriisireservi loomiseks vältimatult vajalikud ja kiireloomulised muudatused. Eelnõuga ei kavandata kehtiva taustakontrolli regulatsiooni sisulist ümberkujundamist ega olemasolevate isikuandmete töötlemise aluste ülevaatamist. Seetõttu ei muudeta käesoleva eelnõuga ka kehtiva PäästeTS § 7¹ sätestatud töödeldavate andmete koosseisu. Märkuses tõstatatud küsimused puudutavad kehtiva taustakontrolli regulatsiooni laiemat sisulist hindamist, sealhulgas isikuandmete töötlemise proportsionaalsust ning andmesubjekti õiguste piirangute

nimetatud isikuandmete kategooriaid. Lõike 9 osas juhime tähelepanu, et andmesubjekti õiguste piirang ei saa olla tähtajatu ning täidetud peavad olema ka IKÜM-i art 23 lg 2 tingimused (vt sõnastusettepanekut PPVS-i puhul).	vastavust isikuandmete kaitse üldmääruse nõuetele. Tegemist on oluliste õiguspoliitiliste küsimustega, mille analüüsimine eeldab terviklikku kehtiva regulatsiooni ülevaatamist ning mõju hindamist. Selline analüüs väljub käesoleva eelnõu piiridest ja eesmärgist. Märkuses toodud ettepanekuid on võimalik kaaluda kehtiva taustakontrolli regulatsiooni tervikliku ülevaatamise käigus. Taustakontrolli regulatsiooni revisjon ei ole käesoleva eelnõu eesmärk ega selle skoobis. Vastav ülesanne on Justiits- ja Digiministeeriumi vastutusallas vastavalt VVTP punktile 80 „töötame välja riigiülesed taustakontrolli põhimõtted“. Siseministeerium on nõus JDM-i VVTP ülesande täitmisse kaasuma ja sellesse panustama.
30. Eelnõu § 3 p 2 (PäästeTS § 22¹) – palume kontrollida, kas Kaitsepolitseiameti nimetamine sättes on asjakohane.	Arvestatud. Eelnõu sõnastust on muudetud.
31. Eelnõu § 3 p 2 (PäästeTS § 22¹) – vt PPVS samasisulist märkust käesoleva kirja punktis 13. Palume täpsustada, mis on olukorrad/seisukorrad ja nende oht.	Selgitame. Eelnõus tehtud parandused lähtuvalt 01.10.2026 jõustuvast kriisiolukorra ja riigikaitse seadusest.
32. Eelnõu § 3 p 2 (PäästeTS § 22⁴) – palume täpsustada, kas seadusest ei tulene nõudeid, millele peab teenistujate reservi liige vastama.	Eelnõu ja seletuskirja on muudetud. Teenistujate reservi liikme sobivuse hindamisel võetakse aluseks samad nõuded kui on päästeteenistujal. Sarnaselt PäästeTSi § 22⁴ tooduga täpsustati PPVS § 108²⁶.
33. Eelnõu § 3 p 2 (PäästeTS § 22⁶) – palume eelnõu täiendada, millises andmekogus peetakse arvestust teenistuja reservi liikmete üle, milliseid andmeid arvestuse pidamiseks töödeldakse ja kui kaua neid säilitatakse.	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja on täpsustatud.
34. Eelnõu § 3 p 2 (PäästeTS § 22⁷ lg 2) – ebaselgeks jääb, kui kaua täiendõppe kestab. Muudel juhtudel on väljaõppe/täiendõppe aeg seaduses kirjas (või vähemalt minimaalne aeg). Palume täpsustada.	Selgitame. Teenistujate reservi väljaõppe ja täiendusõppe nõuded, tingimused ja korra sh selle, kui kaua täiendusõppe kestab, kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Teenistujate reservi liikmel on väljaõppes või täiendusõppes osalemise ajaks õigus saada töödandjalt tasustamata lisapuhkust kuni 30 kalendripäeva ühe kalendriaasta jooksul. Seega peab õppes olemise aeg piirduma maksimaalselt 30 kalendripäevaga ühes kalendriaastas. Ka teiste vabatahtlike kategooriate (vabatahtlik merepäästja — PPVS § 108⁶ lg 4; abipolitseinik — kehtiv APoS § 8 lg 4) täiendusõppe puhul on

	seaduses sätestatud üksnes läbimise sagedus (kord aastas, iga kolme aasta järel), mitte täiendusõppe kestus tundides. Kestus tundides on seaduse tasandil fikseeritud üksnes esmase, baastaseme väljaõppe puhul (nt vabatahtlik merepäästja, vabatahtlik päästja, abipolitseinik), mitte juba eelnevalt teenistuses olnud isikutele mõeldud täiendusõppe puhul.
35. Eelnõu § 3 p 2 ning § 4 p 2 (PäästeTS § 22¹¹ lg 5 ning JAS § 20⁶ lg 5) – palume selgitada, millisel alusel säilitab ametiasutus ametnikule palga.	Selgitame. Säte ei loo asutusele eraldi õiguslikku alust palga säilitamiseks — see on tööandja/asutuse enda vabatahtlik otsus, mida seadus ei keela ega eraldi reguleeri. Sätte eesmärk on välistada reservi liikme topelt tasustamise lisapuhkuse ajal. Kui isik täidab töökohustust, ei saa ta oma tavalist tööd teha ja tööandjal ei ole kohustust talle selle aja eest palka maksta. Seetõttu on ette nähtud hüvitise maksmine, et kaotatud sissetulek isikule vähemalt osaliselt hüvitada. Sarnane regulatsioon on ka näiteks HOS-is ja KaLS-is, mille järgi ei maksta eriolukorras tööle rakendatud isikule ega Kaitseliidu liikmele eriolukorra ja erakorralise seisukorra lahendamisel osalemise eest ettenähtud tasu ega toetust, kui tööandja säilitab töötajale või ametnikule eriolukorra lahendamise ajal tema senise töötasu või palga.
36. Eelnõu § 3 p 2 (PäästeTS § 22¹¹ lg-d 7 ja 8) – seoses ametniku avaliku võimu teostamise õiguse peatumisega palume täpsustada, kas on mõeldud, et kohaldub ATS § 83 p 8. Lisaks palume hinnata, kas siin tekib kõrvaltegevusest saadav tulu ehk et ametnik peab ametiasutust teavitama kõrvaltegevusest.	Selgitame. Selle sätte puhul kohaldub avaliku teenistuse seaduse (ATS) § 83 punkt 8, mille kohaselt peatub ametniku avaliku võimu teostamise õigus seaduses sätestatud juhul. Viidatud eelnõu sätted näevad ette sellise seaduses sätestatud aluse. Kui avaliku teenistuse ametikohale nimetatud kriisireservi liige kaasatakse kriisi lahendamisse, peatub tema avaliku võimu teostamise õigus avaliku teenistuse ametikohal kogu kaasamise ajaks. See väldib olukorda, kus isikul oleks samaaegselt õigus teostada avalikku võimu kahes erinevas õiguslikus rollis ning tagab selguse tema pädevuses, alluvussuhetes ja vastutuses. Avaliku võimu teostamise õiguse peatumine tuleneb seega otseselt käesolevast eelnõust ning ATS § 83 punkt 8 annab selleks üldise õigusliku aluse.

	Sätete eesmärk on tagada õigusselgus ning välistada pädevuste kattumine olukorras, kus isik täidab kriisi lahendamisel ülesandeid väljaspool oma avaliku teenistuse ametikohta. Avaliku võimu teostamise õiguse peatumine ei lõpeta avaliku teenistuse teenistussuhet, vaid piirab üksnes ametniku õigust teostada avalikku võimu ajutiselt kriisi lahendamisse kaasamise ajaks. Teenistujate reservi liige võetakse kriisi lahendamise ajaks teenistusse, mistõttu tekib tal ATS § 60 lõikest 3 tulenevalt kõrvaltegevusest teavitamise kohustus.
37. Eelnõu § 4 – palume selgitada, kas julgeolekuasutuse reservi liikmetele taustakontrolli ei teostata, kui teostatakse, siis millisel õigusliku alusel.	Selgitame. Julgeolekuasutuse reservi liige võetakse kriisi lahendamise ajaks julgeolekuasutusse teenistusse. JAS § 14 lg 2 p 2 kohaselt ei võeta teenistusse isikut, kes kellel puudub vajaliku taseme riigisaladusele juurdepääsu luba või vajaliku taseme salastatud välisteabele juurdepääsu sertifikaat, kui see on ameti- või töökohal töötamise eelduseks. Eeltoodust lähtuvalt puudub vajadus julgeolekuasutuse reservi liikme taustakontrolli tegemiseks, kuna enne teenistusse võtmist teostatakse nende osas julgeolekukontroll.
38. Eelnõu § 4 p 2 (JAS § 20⁴) – vt PPVS samasisulist märkust käesoleva kirja punktis 13. Palume täpsustada, mis on olukorrad/seisukorrad ja nende oht. Kaasamise lävend tervikuna ei ole praegu arusaadavalt sõnastatud. Palume üle vaadata.	Selgitame. Eelnõus tehtud parandused lähtuvalt kriisiolukorra ja riigikaitse seadusest.
39. Eelnõu § 4 p 2 (JAS § 20⁵ lg 1) – juhime tähelepanu, et kaasamise pikendamise sõnastus erineb PPVS ja PäästeS puhul ettenähtust. Kas see on taotluslik? Palume läbivald üle vaadata. Näiteks JAS puhul puudub viide sellele, et vajadus püsib jne.	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja sõnastus täiendatud.
40. Eelnõu § 4 p 2 (JAS § 20⁶) – sätte mõju vajab eraldi põhjalikumat hindamist. Kas igal uuel tööandjal (erasektor või riigiasutus) on alus (ette)teada isiku määramisest julgeolekuasutuse reservi (näiteks on varasem teenistussuhe teatud juhtudel AK info)? Ettepaneku praktiline pool ei ole praegu üheselt arusaadav (näiteks lõike 9 alusel avalduse esitamise aeg – kui kriis on käes või eelnevalt jne). Ühtlasi juhime	Selgitame. Lõike 9 alusel avalduse esitamine on vajalik olukorras, kus isik juba kaasatakse julgeolekuasutuse reservi liikmena kriisi lahendamisse. Märkuses viidatud asutustel on KORKS-i alusel õigus määrata kriisiülesandega ameti- ja töökohti, tagamaks, et neil oleks kriisiolukorra lahendamiseks ja püsiva kriisiülesande täitmiseks olemas vajalik

tähelepanu, et võib tekkida olukord, kus seesama isik on teenistuses muus valitusasutuses, kelle ülesanne ongi vastavat spetsiifilist kriisi lahendada (näiteks Kaitsevägi, PPA, vangla, Kaitseministeerium, Siseministeerium jne). Kuidas sellisel juhul julgeolekuasutuse reservi liikmeks olek praktikas toimuks? Palume selgitada. Selgust vajab ka see osa lahendusest, kuidas luuakse/tagatakse julgeolekuasutuse reservis olevate isikutele juurdepääs julgeolekuasutuse töös vajalikule salastatud teabele. Palume läbi mõelda ja vajadusel eelnõu täiendada, kas ja kui reserv vajab lisasätteid.	personal. Julgeolekuasutuse reservi liikmeks ei määrata isikut, kes on kriisiülesandega ameti- või töökohal. Kui isik ei ole kriisiülesandega ameti- või töökohal, kuid tema osalemine kriisi lahendamisel on oluline just tööandja juures, siis on tegemist olulise mõjuva põhjusega kriisi lahendamises mitte osalemiseks julgeolekuasutuse reservi liikmena. Samuti ei saa reservi liikmeks olla isik, kes on nimetatud sõjaaja ametikohale.
41. Eelnõu § 4 p 2 (JAS § 20⁶ lg 2) – palume täpsustada, kas see, kui reservi liikmel on õigus saada väljaõppes osalemise ajaks 30 kalendripäeva lisapuhkust, tähendab ka tööandja kohustust seda puhkust anda.	Selgitame. Julgeolekuasutuse reservi liikme õigus saada kuni 30 kalendripäeva lisapuhkust tähendab ühtlasi ka tööandja kohustust seda puhkust anda. Selline võimalus on oluline, et reservi liige saaks osaleda vajalikus väljaõppes, ilma töökaotust kartmata. Teiselt poolt on säte oluline, et tööandjale oleks teada tema kohustus lubada oma töötaja vastavale väljaõppele, mis võib kokku kesta maksimaalselt 30 kalendripäeva. Taoline regulatsioon on kasutusel nii Kaitseliidu seaduses kui ka kehtivas abipolitseiniku seaduses.
42. Eelnõu § 4 p 2 (JAS § 20⁶ lg 3) – leiame, et väljaõppes osalemisega seotud kulude maksmine peaks olema julgeolekuasutuse kohustus, mitte asutuse õigus.	Mitte arvestatud. Käesolevas eelnõus oleme sõnastuse puhul lähtunud samalaadsest sõnastusest, mis on nii kehtivas päästeseaduses kui kehtivas abipolitseiniku seaduses, samalaadne sõnastus on ka Riigikogu menetluses olevas uues abipolitseiniku seaduse tervikteksti eelnõus.
43. Seletuskirja sisukokkuvõte (p 1.1.) mainib, et nii vabatahtlikuna reservi arvatud isikute tööandjatele kui ka reservi liikmetele kaasneb mõningane halduskoormus erinevate taotluste esitamise ja vormistamisega. Halduskoormuse muutumist puudutavat infot tuleb käsitleda lähemalt aga seletuskirja mõjuanalüüsi jaos (p 6), kus palume tööandjatena eristada ka väike- ja mikroettevõtjaid ning vabatahtlikena ka isikuid, kel varasem sellises asutuses töötamise taust puudub. Ilmselt	Arvestatud. Seletuskirja mõjuanalüüsi täiendatud.

avalduv võimaliku koormusega kasvuga seotud kui ka muu ebasoovitav mõju just nimetatutel. Praegu mõjuanalüüsis halduskoormuse muutumist ei käsitleta.	
44. Märkige, et seletuskirja mõjuanalüüs vajab sisulisemat täiendamist ka riigiasutustele avalduva mõju osas. See hõlmab muu hulgas asutustele seatavaid täiendavaid kohustusi ja ülesandeid nagu reservi moodustamine ja haldamine, kandidaatide, aga ka reservi liikmete hindamine ja taustakontrolli teostamine, väljaõppe ja täiendusõppe korraldamine, arvestuse pidamine (näiteks RPPA), aga ka hüvitiste ja kulude menetlemine, haldusaktide andmine, kriisirollide määramine ja sellest vabastamine ning kaasamise ettepanekute ettevalmistamine. Avaliku sektori sihtrühmadest on hõlmatud näiteks Sisekaitseakadeemia (koolitajana), kohalikud omavalitsused (kulude hüvitajana), aga ka julgeolekuasutused (reservi haldajana) kuni Vabariigi Valitsuseni (kaasamise vajaduse otsustaja) välja. Palume seletuskirja mõjuanalüüsis anda hinnang, kas erinevatel asutustel on piisavalt vaba ressursi ja ka võimalusi oma tööd ümber korraldada sel moel, et põhitöö uute ülesannete tõttu liigselt ei kannataks. Samuti vajab mõjutatud asutuste lõikes täpsustamist seletuskirja 7. osas esitatud kulukalkulatsioon, milles tuleb ka tegevuste ja kulukomponentide väljatoomisel olla täpsem. Ei ole selge, kas ja kuivõrd saavad kavandatavad ühekordsed ja ka püsikulud olema kaetud olemasolevate vahendite ümberjagamisest ning kui suure osa vajaminevatest vahenditest hõlmavad õppekulud, kui palju hüvitised isikutele ja tööandjatele ning milline osa eelarvest kuluks IT-investeeringuteks ja püsikuludeks või millised asutused need kokkuvõttes kandma peavad.	Arvestatud.
45. Palume selgitada täiendavalt: kas ja milline mõju kaasneb eelnõuga digiriigile; kas ja millised eelnõuga tehtavad muudatused nõuavad IKT arendusi; kuidas on planeeritud vajalikke IKT arendusi rahastada.	Selgitame. Eelnõuga ei kavandata digiriigi arenguga seonduvaid muudatusi.
46. Seletuskirja kohaselt on eelnõu ja seletuskiri keeleliselt toimetamata – juhime tähelepanu, et eelnõu ja seletuskiri tuleb toimetada enne eelnõu esmakordset kooskõlastamisele saatmist.	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri on toimetatud.

47. Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud märkustega.	Arvestatud.
Riigikantselei, 25.06.2026 nr 7-2/26-01077-2	
1. Eelnõu seletuskirjas on viidatud, et see on seotud kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse (varem: tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse) eelnõuga, kuid kuna selle menetlus on pooleli ning jõustumise aeg teadmata, on koostajad lähtunud kehtivas õiguses olevatest terminitest. Riigikogu võttis kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse (KORKS) 02.06.2026 vastu ning see jõustub 01.10.2026. Seetõttu tuleb eelnõu järgmises menetlusetapis KORKS-iga kooskõlla viia. Palume seejuures arvestada KORKS-is sätestatud kriisiolukorra ja sellega seonduvate erikordade süsteemi ja terminitega, samuti KORKS-iga asutuste pädevuses tehtavate muudatustega. Näiteks antakse Päästeametile KORKS-i §-dega 94 ja 98 ülesanded korraldada varjumist ja ulatuslikku evakuatsiooni ning sätestatakse, et Päästeamet on sõltumata kriisiolukorra olemusest kriisiolukorra lahendamise eest vastutav asutus elanikkonnakaitse tegevuste puhul. Sellest lähtudes on kõnesolevas eelnõus mõistlik üle vaadata ja täpsustada päästeseaduse muudatused.	Arvestatud. Eelnõus tehtud parandused lähtuvalt KORKS-ist.
2. Eelnõu kohaselt ei ole võimalik teenistujate reservi (edaspidi <i>reserv</i>) liikmeks nimetada isikut, kes on riigikaitseliku töökohustusega (KORKS kohaselt: kriisiülesandega) ameti- või töökohal või sõjaväelise auastmega sõjaaja ametikohal. See on mõistlik tingimus, sest vabatahtlikult võetud kriisiroll ei saa prevaleerida riigi antud kriisirolli üle. Samas nähakse eelnõus ette, et teenistujate reservi liiget ei nimetata sõjaaja ametikohale, välja arvatud juhul, kui see on vältimatult vajalik riigi sõjaliseks kaitseks ning asutuste juhid või nende volitatud isikud lepivad kokku, et isik nimetatakse sõjaaja ametikohale. See ei ole kooskõlas KORKS-iga sätestatud lahendusega, mille järgi juhul, kui	Selgitame. KORKS ei reguleeri vabatahtlike dekonfliktimist, vaid üksnes juba teenistuses olevate inimeste dekonfliktimist. Kriisirolliga vabatahtlike dekonfliktimine on praegu ning jääb ka pärast KORKS-i jõustumist reguleerituks valdkondlikes eriseadustes. Käesolev eelnõu lähtub põhimõttest, et isikul ei saa ühel ajal olla mitut kriisirolli. Seetõttu on sätestatud ka kriisireservist välja arvamise ühe alusena püsivalt tingimus, et sõjaaja ametikohale nimetamine või kriisiülesandega ameti- või töökohale nimetamine välistab kriisirolliga vabatahtliku reservi kuulumise. Seejuures hinnatakse, kas sõjaaja ametikohale nimetamine on vältimatult vajalik.

kriisirolliga vabatahtlik (nt abipolitseinik või vabatahtlik päästja) nimetatakse sõjaaja ametikohale või kriisiülesandega ameti- või tökohale või tema ameti- või töökoht määratakse kriisiülesandega ameti- või tökohaks, peatub tema kriisirolliga vabatahtliku staatus ning jätkub pärast sellelt vabastamist. Erandjuht nähakse pärast KORKS-i jõustumist ette üksnes politseiametniku või päästeteenistuja ametikohale nimetatud isiku suhtes, kes üldreeglina vabastatakse sõjaaja ametikohalt, välja arvatud juhul, kui teda ei ole võimalik sõjaaja ametikohal asendada ning asutused lepivad selles kokku. Isiku vabatahtlik otsus olla reservi liige ei saa olla tema sõjaaja ametikohale nimetamist välistavaks tingimuseks. Eesti Vabariigi põhiseaduse § 124 lõike 1 järgi on Eesti kodanikud kohustatud osa võtma riigikaitsest seaduses sätestatud alustel ja korras ning § 29 lõike 2 järgi võib isikut sundida tema vaba tahte vastaselt kaitseväeteenistusse. Sellest lähtudes on kaitseväeteenistus ülimuslik vabatahtlikku reservi kuulumise ees. Teeme ettepaneku analüüsida eelnõu põhiseaduspärasust ning vajaduse korral eelnõu sellele vastavalt muuta.	PS § 124 lg-d 1 ja 2 määravad kindlaks riigikaitse keskse põhimõtte: riiki kaitsevad Eesti kodanikud üldise põhiseadusliku kohustuse alusel. Seega ei ole riigikaitsest kohustatud osa võtma ainult elukutselised sõjaväelased. Nimetatud põhimõtte on väikeriigi puhul ülioluline. Paragrahv 124 ei nõua seadusega üldise teenistuskohustuse kehtestamist, mille peaks läbi tegema kõik kodanikud, vaid annab võimaluse rakendada riigi julgeoleku tagamiseks riigikaitse laia käsitust, kus kõik kodanikud on kaitsetegevusse kaasatud. Riigil on ka kõik muud võimalused kaitsestrateegia korraldamiseks ning seadusega võib lg-tes 1 ja 2 nimetatud kohustused kehtestada väga piiratud, ilma isiklikku kaitsetegevusest osavõttu nõudmata. Nii näiteks ei pea isik otseselt sõjalises kaitstes osalema, kuid annab oma panuse riigi kaitseesse sundkoormiste kaudu, töötamisega riigikaitseleelisel töö- või ametikohal, samuti läbi vabatahtliku panustamise, näiteks Kaitseliidu liikmena või abipolitseinikuna. Ei ole sätestatud, kas kohustus laieneb mees- või naiskodanikele, sest igal Eesti Vabariigi kodanikul, olenemata soost, on õigus ja kohustus võtta osa riigikaitsest. Osavõtt ei tähenda ainult kaitseväeteenistuses osalemist, sest riigikaitsest osavõtu määramisel tuleb lähtuda riigikaitse laia käsitusest ning arvestada, et riigi kaitsmises osalevad kõik isikud, asutused ja organisatsioonid oma pädevuse piires. Riigikaitsest osavõtt ei sõltu kaitseväekohustuse olemasolust, sest väikeriigi puhul on äärmiselt oluline, et panustaksid kõik riigi kodanikud. Seadusega saab täpsustada, milliseid konkreetseid tegevusi erinevad sihtrühmad täita saavad.⁷ Käesoleva eelnõuga ei looda uut kohustust, vaid luuakse võimalus riigikaitsele panustamiseks isikutele, kellel täna ühtegi otsest riigikaitsele kohustust ei ole.
3. Eelnõus ei ole reservi kuuluva vabatahtliku isiku osalemisele seatud ajalisi piiranguid. Reservi kaasamise otsus kehtib 30 kalendripäeva ning seda on võimalik pikendada, kuid korduva pikendamise korral ei ole reservi kuuluva isiku suhtes eraldi piiranguid. Seletuskirja järgi on see	Selgitame. Eelnõu kohaselt tehakse kriisireservi kaasamise otsus kuni 30 kalendripäevaks ning iga pikendamine eeldab uut kaalutusotsust reservi kasutamise jätkuva vajaduse kohta. Kaasamise pikendamise regulatsioon

⁷ <https://pohiseadus.ee/sisu/3604> , punkt 1

mõeldud nii, et kui selgub vajadus reservi kaasamise pikendamiseks, siis kaasatakse ülesande täitmise üldjuhul (kuid mitte alati) reservi teine liige. Samas võib eelnõust järeldada, et kui kaasatud isik ise vastupidist tahet ei avalda, on võimalik teda kriisireservi koosseisus tähtajatult kaasata. Samal ajal on tööandjale tekkiva otsese varalise kahju hüvitis piiratud keskmise brutokuupalga kuuekordse ulatusega. Palume eelnõu sellest lähtudes hinnata ja vajaduse korral täiendada.	(kuni 30 päeva korraga, ilma pikendamiste arvu piiranguta) on läbiv, teadlik valik kogu Siseministeeriumi valitsemisala kriisirollide regulatsioonis, mis lähtub juba kehtivast APoS-i ja PäästeS-i regulatsioonist ning millele tugineb ka uus APoS eelnõu. Piirmäär sönastamisel on lähtutud Rahandusministeeriumi poolt abipolitseiniku seaduse terviktekstile esitatud tähelepanekutest. Tegemist ei ole tähtajatu ega automaatselt pikeneva kaasamisega. Pikemaajalise kriisi korral on eesmärk võimaluse korral kaasata ülesannete täitmise teised kriisireservi liikmed, kuid seda ei ole võimalik seaduses kohustusena sätestada, kuna kriisi iseloom ja olemasolevad ressursid võivad tingida vajaduse sama isiku jätkuvaks kaasamiseks. Samuti on kriisireservi kuulumine vabatahtlik ning reservi liige võib igal ajal avaldada soovi kriisiülesande täitmine lõpetada. Seetõttu ei ole põhjendatud kehtestada seaduses kriisireservi liikme kaasamise absoluutset maksimaalset kestust, kuna see võib piirata riigi võimet lahendada pikaajalisi kriise. Tööandjale makstava otsese varalise kahju hüvitise ülempiir on kehtestatud teadlikult, lähtudes riigivastutuse üldpõhimõtetest ning vajadusest tagada riigile ettenähtav ja põhjendatud rahaline koormus. Hüvitise eesmärk ei ole korvata kogu võimalikku majanduslikku mõju, vaid leevendada tööandjale reservi liikme ajutisest puudumisest tekkivat otsest varalist kahju mõistlikus ulatuses. Arvestades, et iga kaasamise pikendamine eeldab eraldi Vabariigi Valitsuse tasandi kaalutusotsust ning eesmärk on võimaluse korral kasutada erinevaid reservi liikmeid, ei ole alust pidada hüvitise ülempiiri eelnõu lahenduse juures ebaproportsionaalseks. Märkime, et otsuse tegemisel on kaasatud kõik Vabariigi Valitsuse liikmed ning otsustamisel saab muuhulgas hinnata kaasamise mõju tööandjatele.
4. Eelnõu läbiva lahenduse järgi otsustab reservi vastava asutuse ülesannete täitmise või kriisi lahendamise kaasamise ja hiljem selle pikendamise Vabariigi Valitsus korraldusega, mis antakse valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul. Selle selgitusena on seletuskirjas	Selgitame. Leiame, et kaasamise otsustamine Vabariigi Valitsuse tasandil on põhjendatud ning eelnõu muutmiseks vajadust ei ole.

toodud, et kuna otsus mõjutab tööandjaid, on oluline, et otsustustasand oleks kõrgem kui asutuse juhi tasand. Tegelikult on nende isikute puhul, kes kaasamise ajal nimetatakse kaasavas asutuses ametikohale, Vabariigi Valitsuse tasandil otsus mõistlik ilmselt ka seetõttu, et sellega antakse seadusega lubatud vahetu sunni ning muud isikute põhiõiguste ja -vabaduste riive volitused isikutele, kellel seda tavapärast ei ole. Erand on siinkohal kriisirolliga vabatahtlikud merepäästjad, vabatahtlikud päästjad ja abideminereerijad, keda kaasavas asutuses kriisi lahendamise ajaks ametikohale ei nimetata. Ka seletuskirjas on selgitatud, et kriisirolli määramisega vabatahtlikule merepäästjale ei kaasne tema õiguste ega volituste laienemist võrreldes tavapärase vabatahtliku merepäästja pädevusega. Samuti on märgitud, et väljaspool kriisi saab abideminereerija või vabatahtlik päästja osaleda Päästeameti tegevuses samadel alustel kui kriisirollita abideminereerija või kriisirollita vabatahtlik päästja. Palume hinnata, kas nende isikute puhul on eelnõus sätestatud Vabariigi Valitsuse tasemel otsus mõistlik, ning vajaduse korral eelnõu muuta.	Vabariigi Valitsus vastutab kriiside lahendamise eest tervikuna. Kriisireservi kaasamise otsus eeldab erinevate avalike huvide, valdkondade ja võimalike ühiskondlike mõjude kaalumist ning selle tegemine Vabariigi Valitsuse tasandil tagab, et otsus on tehtud kogu riigi huve terviklikult arvestades. Samuti tagab see, et nii kaasamise kui ka selle pikendamise otsused tehakse ühtsete põhimõtete alusel sõltumata sellest, millise valdkonna kriisireservi liikmeid kasutatakse. Lisaks suurendab Vabariigi Valitsuse tasandil otsustamine meetme legitiimsust ja läbipaistvust olukorras, kus riik rakendab erakorralist meedet, millel on oluline mõju ühiskonna toimimisele.
5. Plaanitud muudatuse rakendamisel on suur mõju tööandjale. Reservi liikmel on õigus saada tasustamata lisapuhkust ning keelduda töö tegemisest või teenistusülesannete täitmisest ajal, kui ta on kriisi lahendamiseks vastavale ametikohale nimetatud. Samas ei nähtu eelnõust piisavalt selgelt, kuidas toimub tööandja teavitamine. Palume eelnõu sellest lähtudes hinnata ja vajaduse korral täiendada.	Selgitame. Arvestame, et kriisireservi liikme kaasamine võib avaldada olulist mõju tema tööandjale ning tööandja õigeaegne teavitamine on seejuures oluline. Eelnõu kohaselt teavitab kriisireservi liige tööandjat viivitamata pärast seda, kui ta on Vabariigi Valitsuse poolt kaasatud kriisi lahendamiseks. Selline lahendus lähtub kehtivas PäästeS-is ja APoS-is sätestatud regulatsioonist. Praktikas on tegemist kõige vahetuma ja tõhusama lahendusega, kuna just kriisireservi liige saab tööandjat viivitamata teavitada nii oma kaasamisest kui ka selle eeldatavast kestusest. Regulatsioon järgib kehtivat ja praktikas toimivat lahendust ning tagab, et tööandja saab teabe esimesel võimalusel isikult endalt. Märgime, et kaasatud isikute arv on võrreldes tööealiste arvuga (1 011 700) ja hõivatud isikute (693 100) arvuga marginaalne.

6. Julgeolekuasutuste seaduse (JAS) täiendusega luuakse julgeolekuasutuse reserv, kuid riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse (RSVS) § 48 lõike 3 täienduses kasutatakse sätte sisu mõttes loogilist sõnastust <i>Välisluureameti reserv</i>. Teeme ettepaneku täiendada RSVS-i lisatavat sätet sõnadega, mis loovad selgema seose JAS-i muudatusega.	Arvestatud. Eelnõu sõnastust täiendatud.
7. Eelnõus on läbivalt kasutatud sõnastust, mille järgi reservi liikme ülesanne on toetada asjaomast asutust kriisiolukorras või selle ohu korral. See ei anna tema tegevust täpselt edasi. Reservi liikme ülesanne on osaleda asutuse ülesannete täitmises. Teeme ettepaneku eelnõu sellele vastavalt muuta.	Arvestatud. Eelnõu sõnastust muudetud.
8. Päästeseaduse muudatusega reguleeritakse ka sellise vabatahtliku (tõlgina) kaasamist, kellele ei ole määratud kriisirolli. Kriisirollita isiku kaasamine ei ole kooskõlas muu regulatsiooniga, mistõttu teeme ettepaneku asjaomane sätte eelnõust välja jätta.	Mittearvestatud. Kehtiva päästeseaduse § 2 lg 4¹ kohaselt võivad Häirekeskuse tegevuses, välja arvatud hädaabiteadete menetlemisel, kui tegemist ei ole võõrkeelse hädaabiteate menetlemisel ohu hindamisega, osaleda avaliku teenistuse seaduses sätestatud avalikku teenistusse võtmise nõuetele vastavad vabatahtlikud. Seega on kehtiva õiguse kohaselt juba praegu võimalik kaasata võõrkeelsete hädaabiteadete menetlemisel ohu hindamisel vabatahtlikke, kellele ei ole määratud kriisirolli, tõlgina.
Kaitsepolitseiamet, 26.06.2026 nr 3705-2	
1. Teeme ettepaneku reguleerida Kaitsepolitseiameti kriisireserv üksnes julgeolekuasutuste seaduses ja jätta Kaitsepolitseiamet eelnõuga kavandatud PPVS 5². peatükist välja. Eelnõu kohaselt on kaitsepolitsei kriisireserv reguleeritud läbi kahe seaduse: politsei ja piirivalve seadus (eelnõu § 1 p 8) ja julgeolekuasutuste seadus (eelnõu § 4). Sellest tulenevalt peaks amet	Arvestatud. Jätame Kaitsepolitseiameti eelnõuga kavandatud PPVS 5². peatükist välja. Kaitsepolitseiameti endisi töötajaid, ametnikke ja politseiametnikke saab kaasata julgeolekuasutuse reservi lähtudes JASis toodust.

kriisireservi loomisel eristama, kas reservi arvatav isik oli endine politseiametnik või julgeolekuasutuse ametnik ning sellest sõltuvalt pidama kahte erinevat nimekirja ja rakendama erinevaid seadusi. Leiame, et kaitsepolitsei kui julgeolekuasutuste puhul on õigusselguse huvides otstarbekas reservteenistuse loomisel, väljaõppel ja kaasamisel lähtuda üksnes eelnõuga kavandatud JAS 31. peatükist. Ühest regulatsioonist lähtumine tagab õigusselguse ja ühetaolise lähenemise nii ametisiselt kui ka reservi kuuluvale isikule.

Juhul, kui tekib vajadus kaasata reservi kuuluv inimene ameti ülesannete täitmisele, siis vastavalt eelnõuga kavandatud JAS § 20⁵ lõikele 2 võetakse reservi liige tähtajaliselt julgeolekuasutuse teenistusse. Inimese tööle võtmisel sõltuvad tema volitused sellest, kas ta võetakse tööle julgeolekuasutuse ametnikuna või töötajana (JAS § 12 lg 1) või Kaitsepolitseiameti politseiametnikuna (JAS § 12 lg 2). Teisisõnu, juhul kui reservi kuuluv liige vastab politseiametniku nõuetele, siis on ametil võimalik ka JAS reservi kuuluv inimene nimetada politseiametniku ametikohale ja talle laieneb politsei ja piirivalve seadus JAS-st tulenevate erisustega (JAS § 12 lg 2 ja § 21). Seega olukorras, kus õiguslikult on Kaitsepolitseiametil võimalik JAS reservi kuuluv inimene võtta teenistusse politseiametnikuna, ei ole vajalik eraldi veel reguleerida kaitsepolitsei endiste politseiametnike reservi PPVS -s.

Kuigi kaitsepolitsei hinnangul on eelnõuga kavandatud JAS § 20⁵ ja kehtiva JAS §-de 12 ja 21 kohaselt Kaitsepolitseiametil võimalik julgeolekuasutuse reservi kuuluv inimene võtta teenistusse politseiametnikuna, võib õigusselguse huvides muuta eelnõu JAS § 20⁵ lõike 2 sõnastust ja täiendada § 20⁵ lõikega 3 ning sõnastada need järgmiselt:

„(2) Julgeolekuasutuse ülesannete täitmisele kaasatud julgeolekuasutuse reservi liige võetakse tähtajaliselt julgeolekuasutuse teenistusse ametnikuna või töötajana. (3) Kaitsepolitseiametil on õigus julgeolekuasutuse ülesannete täitmisele kaasatud julgeolekuasutuse reservi liige võtta tähtajaliselt teenistusse politseiametnikuna.“.	
2. Teeme ettepaneku sätestada kriisireservi kaasamine kuni kolmeks kuuks. JAS § 20⁵ lõike 1 kohaselt toimub julgeolekuasutuse reservi kaasamine Vabariigi Valitsuse korraldusega kuni 30 kalendripäevaks ja seda tähtaega võib pikendada kuni 30 kalendripäeva korraga. Leiame, et maksimaalselt 30-päevane tähtaeg on liiga lühike. Kriisireservi rakendamine tuleb otsustada võimalikult varakult, mitte vahetult kriisi eel või selle ajal. Tuleb arvestada, et kriisi ajal on asutustel ja Vabariigi Valitsusel täita mitmeid teisi kriitilisi ülesandeid, mistõttu peaks regulatsioon võimaldama kriisireservi kaasamist võimalikult pika aja jooksul ilma täiendava halduskoormuseta. Olukorras, kus julgeolekuasutuste tegevuse eesmärk on tagada riigi julgeolek põhiseadusliku korra püsimisega mittesõjaliste ennetavate vahendite kasutamise abil (JAS § 2 lg 1), on põhjendatud lähtuda kriisireservi kaasamisel PS §-s 129 sätestatud kolme kuulisest tähtajast. Vabariigi Valitsus saab alati otsustada kriisireservi kaasamise lõpetamise, kui kriisireservi ei ole enam vaja rakendada. Teeme ettepaneku sõnastada JAS § 20⁵ lõige 1 järgmiselt: „(1) Julgeolekuasutuse reservi kaasamise julgeolekuasutuse ülesannete täitmisele otsustab Vabariigi Valitsus valdkonna eest vastutava ministri	Mitte arvestatud. Lähtume kogu eelnõu üleselt kaasamise pikkuse osas ühest kestusest. Kriisireservi kaasamine toimub kuni üheks kuuks, kuna kriisi kestust, ulatust ja vajalike ressursside mahtu ei ole üldjuhul võimalik kriisi alguses usaldusväärselt prognoosida. Ühekuuline kaasamisperiood tagab, et Vabariigi Valitsus hindab vähemalt iga 30 päeva järel uuesti kaasamise vajalikkust ning otsustab selle pikendamise üksnes juhul, kui kaasamise eeldused on jätkuvalt täidetud. Selline lahendus tagab proportsionaalsuse põhimõtte järgimise, võimaldab kohandada kriisireservi kasutamist vastavalt tegelikule olukorrale ning vähendab põhjendamatut koormust reserviliikmetele ja nende tööandjatele. Kriisireservi kaasamine mõjutab reserviliikmete töö- ja eraelu ning võib avaldada mõju ka tööandjatele. Lühem kaasamisperiood tagab, et põhiõigusi ja tööandjate huve piiratakse üksnes nii kaua, kui see on kriisi lahendamiseks vältimatult vajalik. Samal ajal on ühekuuline periood piisavalt pikk, et tagada kriisi lahendamisel vajalik stabiilsus ja vältida ebamõistlikku halduskoormust, mis kaasneks oluliselt lühemate kaasamisperioodidega.

ettepanekul korraldusega kuni kolmeks kuuks või pikendada iga kord sama tähtaja võrra.“.	
3. PäästeTS §-s 22¹ tuleb asendada sõna „Kaitsepolitseiamet“ sõnaga „Päästeamet“. Eelnõu § 3 punktiga 2 täiendatakse PäästeTS-i 4¹. peatükiga ja § 22¹ kohaselt on teenistujate reservi liige „isik, kes on andnud kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis nõusoleku toetada Häirekeskust või Kaitsepolitseiametit“. Juhime tähelepanu, et Kaitsepolitseiameti asemel peaks eelnõus olema Päästeamet. Päästeamet on kirjas ka eelnõu seletuskirjas (seletuskirja lk 52).	Arvestatud. Eelnõu sõnastust on muudetud.
4. Teeme ettepaneku täiendada eelnõu seletuskirjas toodud muutmist vajavate rakendusaktide loetelu Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määrusega nr 262 „Riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse kord“ (RSVKK). Eelnõu seletuskirja punktis 8 on loetletud rakendusaktid, mis vajavad eelnõu jõustumisel muutmist. Märgime, et eelnõu jõustumisel on vajalik täiendada ka RSVKK § 7 lõiget 6, mis reguleerib julgeolekuasutuse struktuuriüksusi, koosseisu ja nende ülesandeid kajastavat teavet. Oleme seisukohal, et ka julgeolekuasutuse reservi korraldust, koosseisu ja ülesandeid puudutav teave peab olema kaitstud riigisaladusena vastavalt RSVS § 9 punktile 6. Seetõttu teeme ettepaneku täiendada eelnõu jõustumisel ka RSVKK § 7 lõiget 6 punktiga 6 ja sõnastada see järgmiselt: „6) julgeolekuasutuse reservi korraldus, koosseis ja ülesanded, välja arvatud teave, mille avalikustamine ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse salajasel tasemel 50 aastaks.“.	Arvestatud.
Päästeliit, 08.06.2026 Kontaktisik: Piia Kallas (527 4112, info@paasteliit.ee)	

1. Vabatahtlike organisatsioonide roll kriisivõime loomisel Päästeliidu hinnangul on eelnõu ja seletuskirja keskmes eelkõige vabatahtlik kui üksikisik, samas kui vabatahtlike organisatsioonide roll kriisivõime loomisel ja hoidmisel jääb käsitlemata. Praktikas toimub vabatahtlike päästjate värbamine, väljaõpe, motiveerimine, valmisoleku hoidmine ning meeskondade juhtimine valdavalt vabatahtlike organisatsioonide kaudu. Samuti tagavad organisatsioonid suure osa vabatahtliku päästevõrgustiku toimimisest igapäevases tegevuses. Palume täpsustada: • kuidas on hinnatud eelnõu mõju vabatahtlike päästeorganisatsioonide tegevusele; • milline saab olema organisatsioonide roll kriisirolliga vabatahtlike planeerimisel ja valmisoleku hoidmisel; • kas organisatsioonidele kaasnevad täiendavad kohustused või kulud ning kuidas nende katmine on kavandatud. Päästeliidu hinnangul sõltub kriisirolli süsteemi edukus olulisel määral olemasolevate vabatahtlike organisatsioonide võimekusest ning nende roll võiks olla eelnõus või selle rakendamisel selgemalt määratletud.	Selgitame. Vabatahtliku kriisireservi käsitus seaduses ei erine juba pikalt ja ennast praktikas kinnitanud vabatahtlike kaasamise põhimõttele (nt pääste-ja ennetustöö). Päästeamet sõlmib koostöölepinguid vabatahtlike organisatsioonidega (päästeselts või katusorganisatsioon), läbi mille toimub vabatahtliku organisatsiooni sisuline kaasamine ja rahaline toetamine. Kui Päästeameti ja päästeseltsi vahel lepatakse kokku täiendavad tegevused (ka kriisireservi kaasamine ja haldamine) , siis peavad lisanduvatele tegevustele (väljaõpe, varustuse tagamine jms) olema Päästeameti poolt (sh lepinguga) ka rahalised vahendid lisakulude katteks. Lisaks tegutseb Päästeameti juures ligikaudu ca 600 vabatahtlikku päästjat, kes ei kuulu mitte ühtegi vabatahtlikku organisatsiooni.
2. Kriisirolliga vabatahtliku päästja ülesanded ja kohustused Eelnõuga luuakse kriisirolliga vabatahtliku päästja staatus, mis on oluline samm vabatahtlike süsteemsemal kaasamisel kriiside lahendamisse. Samas jääb eelnõust ja seletuskirjast ebaselgeks:	Selgitame. Kriisirolliga vabatahtliku päästja ülesanded võrreldes vabatahtliku päästjaga, kellele ei ole määratud kriisirolli, ei muutu. Eelnõu kohaselt on võimalik määrata kriisirolli vabatahtlikule päästjale, kes on läbinud II astme väljaõppe. Kriisirolliga vabatahtliku päästja pädevuses on osaleda elanikkonnakaitses ja päästetöödel. Eelnõu vastava muudatuse puhul on lähtutud kriisiolukorra ja riigikaitse seadusest. Vabatahtlik päästja, kes on nõustunud kriisirolli määramisega peab arvestama asjaoluga, et ta kaasatakse kriisiolukorra lahendamisse. Eelnõuga on reguleeritud

• millised on kriisirolliga vabatahtliku päästja konkreetsed ülesanded võrreldes tavapärase vabatahtliku päästjaga; • millised täiendavad valmisoleku- ja osalemiskohustused kriisirolliga kaasnevad; • millises ulatuses erineb kriisirolliga vabatahtliku valmisoleku tase tavapärase vabatahtliku päästja valmisolekust. Päästeliit peab oluliseks, et kriisirolli vastuvõtmisel oleks vabatahtlikule üheselt arusaadav, millised õigused, kohustused ja ootused sellega kaasnevad.	kriisirolliga vabatahtliku päästja kaasamist Päästeameti tegevusse, sh kaasnevaid õigusi ja kohustusi.
3. Väljaõppe- ja valmisolekunõuete mõju vabatahtlikele Seletuskirja kohaselt nähakse kriisirolliga vabatahtlikele ette väljaõppe- ja täiendusõppe nõuded ning võimalus kriisirollist vabastamiseks nende nõuete mittetäitmisel. Päästeliit peab vajalikuks täpsustada: • milline saab olema täiendavate väljaõpete maht; • kui sageli tuleb valmisolekut tõendada; • milline on vabatahtlikult eeldatav ajakulu; • kes katab täiendava väljaõppe ja valmisoleku hoidmisega seotud kulud. Peame oluliseks, et täiendavad nõuded oleksid proportsionaalsed ning ei vähendaks vabatahtlike motivatsiooni süsteemiga liituda või selles jätkata.	Arvestame. Rakendusaktide väljatöötamisel arvestame tähelepanekuga, mille kohaselt peavad kriisirolliga vabatahtlike väljaõppe nõuded olema proportsionaalsed ega vähendaks vabatahtlike või vabatahtlikeks soovijate motivatsiooni.
4. Vabatahtlike merepäästjate kriisiolukorra aegne väljaõpe Päästeliit mõistab vajadust luua kriisiolukorras võimalus täiendavate vabatahtlike kiireks kaasamiseks ning hindab positiivselt, et	Selgitame. Muudatuse kohaselt on vabatahtliku merepäästja kriisiolukorra aegse väljaõppe maht vähemalt 20 tundi ja lõpeb arvestusega. Võrreldes väljaõppega tavaolukorras on 20 tunnine väljaõpe ligikaudu poole

seletuskirjas on põhjendatud kriisiolukorra aegse väljaõppe loomise vajadust. Samas soovime täiendavaid selgitusi selle kohta: • millised on 20-tunnise kriisiolukorra aegse väljaõppe konkreetsed õpiväljundid; • milliste ülesannete täitmiseks loetakse sellise väljaõppe läbinud vabatahtlik pädevaks; • kuidas hinnatakse väljaõppe piisavust ja maandatakse võimalikke ohutusriske. Päästeliidu hinnangul on oluline tagada, et kriisiolukorras loodav paindlikum väljaõppemudel ei vähendaks merel tegutsemise ohutust ega merepäästetegevuse kvaliteeti.	väiksema mahuga, keskendudes merel otsingu- ja päästetööks vajalikele praktilistele algteadmistele ja -oskustele ning jättes välja näiteks ennetustöö valdkonna. Täpsemad nõuded sätestatakse rakendusaktides. Arvestame rakendusakti väljatöötamisel tähelepanekuga, mille kohaselt on oluline tagada, et kriisiolukorras loodav paindlikum väljaõppemudel ei vähendaks merel tegutsemise ohutust ega merepäästetegevuse kvaliteeti.
5. Kriisirolliga vabatahtlike juhtimine kriisiolukorras Eelnõu loob õigusliku aluse kriisirolliga vabatahtlike kaasamiseks, kuid vähem tähelepanu on pööratud nende praktilisele juhtimisele. Palume täpsustada: • kuidas toimub kriisirolliga vabatahtlike juhtimine kriisiolukorras; • kuidas toimub koostöö vabatahtlike organisatsioonide, Päästeameti ja teiste kriisilahendajate vahel; • kuidas tagatakse ülesannete, vastutuse ja juhtimisahela selgus olukorras, kus samaaegselt tegutsevad nii kutselised kui ka vabatahtlikud päästjad. Selge juhtimismudel on oluline nii kriisilahenduse efektiivsuse kui ka vabatahtlike ohutuse seisukohalt.	Selgitame. Kriisirolli määramise võimalus siseturvalisuse valdkonna vabatahtlikele ei ole oma olemuselt uudne regulatsioon. Kehtiva õiguse kohaselt on võimalik määrata kriisirolli abideminereerijatele ning ka abipolitseinikele. Nõustume, et selge juhtimismudel on oluline nii kriiside lahendamise efektiivsuse kui ka vabatahtlike ohutuse seisukohalt.

6. Tööandjate kaasamine ja toetamine Päästeliit peab positiivseks, et eelnõu näeb ette töö- ja teenistussuhete erisused ning hüvitusmehhanismid kriisi lahendamises osalevatele vabatahtlikele ja nende tööandjatele. Samas palume täpsustada: • millistel alustel on hinnatud tööandjatele kaasnevat mõju; • kuidas hinnatakse hüvitusmehhanismide piisavust; • millisel viisil tagatakse tööandjate valmisolek toetada vabatahtlike osalemist kriisi lahendamisel. Vabatahtlike laiem kaasamine sõltub suurel määral tööandjate koostöövalmidusest ning selle teema jätkuv käsitlemine on meile väga oluline.	Selgitame. Nõustume, et tööandjate valmisolek toetada kriisireservi liikmete osalemist kriisi lahendamisel on kriisireservi toimimise oluline eeldus. Tööandjatele avalduva mõju hindamisel on lähtutud sellest, et kriisireservi kaasamine on erandlik meede, mida kasutatakse üksnes siis, kui tavapärased ressursid ei ole kriisi lahendamiseks piisavad. Kaasamise kestuse otsustab Vabariigi Valitsus kuni üheks kuuks korraga, mis võimaldab regulaarselt hinnata kaasamise jätkamise vajadust ning piirata tööandjale tekkivat koormust. Eelnõus sätestatud hüvitusmehhanismi eesmärk on leevendada tööandjale reservi liikme ajutisest eemalolekust tekkivat otsest varalist kahju. Tööandjate valmisolekut toetab lisaks hüvitusmehhanismile ka eelnõu selge ja ettenähtav regulatsioon. Reservi liige on kohustatud tööandjat oma kaasamisest teavitama ning töö- ja teenistussuhete erisused on kujundatud sarnaselt juba kehtivatele PäästeS-ile ja APoS-ile. Seetõttu ei loo eelnõu tööandjatele täiesti uut õiguslikku raamistikku, vaid tugineb praktikas juba kasutusel olevatele põhimõtetele. Samuti on oluline, et kriisireservi kasutatakse üksnes erandlikes kriisiolukordades, mille lahendamine on kogu ühiskonna huvides ning mille edukas lahendamine aitab kaitsta ka ettevõtjate ja tööandjate tegevuskeskkonda.
MTÜ Saaremaa Vabatahtlik Merepääste Selts, 14.06.2026 Kontaktisik: Maidu Lempu (503 6825, maidu.lempu@saaremaasar.ee)	
1. Vabatahtliku merepäästeorganisatsiooni roll kriisi ajal Eelnõu kohaselt toimub kriisirolli määramine Politsei- ja Piirivalveameti ning üksikisiku vahel, kuid vabatahtlike merepäästjate tegevus on korraldatud ühingute kaudu, mille käsutuses on veesõidukid, sidevahendid, päästevarustus, väljaõppesüsteem ning operatiivjuhtimise struktuur.	Selgitame. Kriisirolli ei määrata vabatahtlikule merepäästjale, kes on kriisiülesandega ameti- või töökohal või on nimetatud sõjaaja ametikohale, välja arvatud juhul, kui vabatahtlik merepäästja vastavalt ameti- või töökohalt vabastatakse. Eelnõuga on reguleeritud kriisirolliga vabatahtlike merepäästjate kaasamine kriisi lahendamisse. Kriisirolliga vabatahtlik merepäästja täidab oma ülesannet eelkõige asjaomase

Leiame, et kriisirolli rakendamisel peaks Politsei- ja Piirivalveamet teavitama ka asjaomast vabatahtlikku merepäästeorganisatsiooni. See on oluline olukorras, kus osa liikmetest võib samaaegselt omada muid riigikaitse- või kriisiaegseid kohustusi ning kus organisatsioon peab säilitama oma võimekuse teenindada tavapärasest vastutuspiirkonda. Seda küsimust oleks otstarbekas täpsustada rakendusaktides.	merepäästeorganisatsiooni koosseisus. Rakendusaktide väljatöötamisel arvestame teavitamisega seonduva tähelepanekuga.
2. Varustuse kasutamine kriisi ajal Eelnõu ei reguleeri, kas ja millistel tingimustel võib kriisirolliga vabatahtlik merepäästja kasutada kriisi lahendamisel ühingu- kuuluvaid veesõidukeid ja muid vahendeid. Praktikas ei ole merepäästet võimalik teostada üksnes inimressursi abil. Otsingu- ja päästetöö merel eeldab sobivaid veesõidukeid, navigatsiooniseadmeid, sidevahendeid ja päästevarustust. Palume rakendusaktides selgelt sätestada: • vabatahtlike organisatsioonide vara kasutamise alused; • vastutuse ja kindlustuskaitse korraldus; • kulude hüvitamise põhimõtted; • võimalike kahjustuste kompenseerimise kord. Õiguslik selgus selles küsimuses on kriisiolukorras vältimatu.	Selgitame. Kriisirolliga vabatahtlik merepäästja osaleb kriisi lahendamises enne kõike oma ühingu koosseisus. Kriisirolliga vabatahtliku merepäästja pädevuses on toetada Politsei- ja Piirivalveametit kriisiolukorra ajal osaledes politsei tegevuses PPVS-i § 108¹ lõike 2 kohaselt. See ülesanne ei muutu. Kriisirolliga vabatahtlik merepäästja teeb merepäästetööd koos kriisirolli mitte võtnud vabatahtlike merepäästjatega, viimased panustavad oma võimaluste piires. Eelnõuga luuakse võimalus kriisirolli võtmiseks ja seeläbi kindluse loomiseks nii riigi kui ka vabatahtliku merepäästeorganisatsiooni jaoks, et ollakse võimelised tagama merepäästetööde tegemine kriisiolukorras. Kriisirolliga vabatahtlike merepäästjate kaasamine ei tähenda seda, et vaid kriisirolliga vabatahtlikud merepäästjad hakkavad kriisi lahendama. Kriisiolukorraaegse väljaõppe läbinud vabatahtlik merepäästja saab merepääste tööd teha kas koos politseiametnikuga või koos teise astme õppe läbinud vabatahtliku merepäästjaga. Arvestame rakendusaktide väljatöötamisel toodud tähelepanekuga.
3. Otsingu- ja päästeteenuse jätkuvus kriisi ajal Juhime tähelepanu, et eelnõu ei taga otsingu- ja päästeteenuse piirkondlikku jätkuvust kriisiolukorras.	Selgitame. Eelnõu vastava regulatsiooni eesmärk on tagada, et kriisiolukorras oleks võimalik vajadusel kiiresti kaasata ja välja koolitada täiendavaid vabatahtlikke merepäästjaid. Muudatused on tingitud vajadusest tagada täiendavate vabatahtlike kaasamise võimalus. Seega luuakse eelnõuga

Riigi pakutud lahendus – uute vabatahtlike kiirkoolitamine vähemalt 20-tunnise väljaõppe alusel – suurendab küll reageerijate üldist arvu, kuid ei asenda väljaõppinud merepäästjat elupäästesituatsioonis. Veesõiduki opereerimist, otsinguplaneerimist, meeskonnatööd, pinnalpäästevõtteid ega keerukate mereolude hindamist ei ole võimalik sellise väljaõppe mahuga omandada samal tasemel nagu tavapärase väljaõppe käigus. Lisaks ei välista eelnõu, et ka kriisiolukorras kiirkoolituse läbinud isikutele määratakse kriisiroll. Sellisel juhul võib tekkida olukord, kus kogenud vabatahtlikud viiakse kriisireservi koosseisu ning nende asemel jääb piirkondlikku võimekust tagama oluliselt väiksema kogemusega personal. Meie hinnangul on see vastuolus eelnõu ühe peamise eesmärgiga tagada kriitiliste teenuste toimepidevus ja elanikkonna kaitse.	võimalus, mitte kohustus. Eelnõu eesmärk ei ole asendada väljaõppinud merepäästjaid ega vähendada piirkondlikku võimekust. Kriisiolukorraaegse väljaõppe läbinud vabatahtlik merepäästja saab merepääste tööd teha kas koos politseiametnikuga või koos teise astme õppe läbinud vabatahtliku merepäästjaga. Kriisiolukorras tunnustatud vabatahtlikule merepäästjale kohalduvad tavaolukorra nõuded ja õigused, seal hulgas kehtiva PPVS-i § 108⁶ lõikes 4 sätestatud täiendusõppe läbimise kohustus.
4. Kriisiaja väljaõppe korraldamine Eelnõust ei selgu üheselt, kes vastutab § 108⁶ lõike 3¹ alusel läbiviidava kriisiolukorra aegse väljaõppe korraldamise eest. Samuti jääb ebaselgeks: • kes koolitab uusi vabatahtlikke; • milliste standardite alusel toimub väljaõpe; • kes hindab pädevust; • kas kiirkoolituse läbinud isikud jäävad kohaliku üksuse kasutusse või suunatakse nad kriisireservi koosseisu. Palume need küsimused rakendusaktides selgelt reguleerida.	Selgitame. Eelnõuga ei muudeta kehtiva PPVS-i § 108⁶ lõigetes 5 ja 6 sätestatud põhimõtteid (väljaõppe läbiviijad ja koolitajate tunnustamine). Eelnõu kohaselt täiendatakse PPVS-i § 108⁶ lõiget 8, mille kohaselt kehtestab vabatahtliku merepäästja väljaõppe, kriisiolukorra aegse väljaõppe ja täiendusõppe nõuded, õppe korraldamise ning arvestuse sooritamise korra valdkonna eest vastutav minister määrusega. Samuti PPVS-i 108⁶ lõiget 81, mille täienduse kohaselt kinnitab vabatahtliku merepäästja esimese ja teise astme õppe, kriisiolukorra aegse ning täiendusõppe õppekavad Politsei- ja Piirivalveameti peadirektor haldusaktiga. Arvestame rakendusaktide väljatöötamisel toodud tähelepanekuga.
5. Piirkondliku merepäästevõimekuse säilitamise põhimõte	Selgitame.

Leiame, et kriisirolliga vabatahtlike kaasamisel tuleb seaduses või rakendusaktides sätestada põhimõte, mille kohaselt hinnatakse enne kriisireservi rakendamist mõju piirkondlikule otsingu- ja päästevõimekusele. Kriisireservi rakendamine ei tohiks viia olukorrani, kus piirkonna tavapärane reageerimisvõime langeb alla minimaalselt vajaliku taseme.	Kriisirolliga vabatahtlikke merepäästjaid saab kriisi lahendamisse kaasata eelkõige siis, kui on selge, et PPA enda merepäästevõimekuse ressursist jääb väheks ja teiste partnerite kaasamine pole võimalik või pole võimalik vajalikus mahu, et kriis lahendada. Kriisirolli määramise eesmärk ei ole vähendada piirkondlikku merepäästevõimekust. Kriisirolli võtmine on vabatahtlikele merepäästjatele võimalus, mitte kohustus, siis on tal igal ajal õigus sellest rollist ka loobuda. Arvestame rakendusaktide väljatöötamisel toodud tähelepanekuga.
6. Kogenud päästeressursi säilitamine üksustes Rakendusaktides võiks sätestada põhimõtte, et tunnustatud vabatahtlikus merepäästeüksuses säilib ka kriisiolukorras piisav arv kõrgema pädevusega liikmeid, sealhulgas vähemalt üks II astme pädevusega meeskonnajuht, kes tagab üksuse võime iseseisvalt otsingu- ja päästetöid teha.	Selgitame. Kriisirolliga vabatahtlike merepäästjate kaasamine kriisi lahendamisse otsustatakse valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul Vabariigi Valitsuse korraldusega. Vabariigi Valitsuse korralduses tuua välja ülesanded, mille täitmise kriisirolliga vabatahtlikke merepäästjaid on vaja kaasata, kaasamise tähtaeg, kaasatavate isikute arv või ülempiir, ülesannete täitmise piirkond ja vajaduse korral muud andmed. Eesmärk on tagada kriisirolliga vabatahtlike merepäästjate kaasamise selgus. Arvestame vajadusel rakendusaktide väljatöötamisel toodud tähelepanekuga.
7. Mõju hindamine kriisireservi rakendamisel Kriisirolliga vabatahtlike kaasamise ettepaneku koostamisel tuleks hinnata lisaks riiklikule vajadusele ka mõju kohaliku tasandi päästevõimekusele. Kriisireservi eesmärk peaks olema riigi koguvõimekuse suurendamine, mitte olemasoleva piirkondliku võimekuse ümberpaigutamine viisil, mis jätab osa piirkondi senisest nõrgemas olukorda.	Selgitame. Eelnõuga kavandatava regulatsiooni eesmärk ei ole luua olukord, mis nõrgendaks kohaliku tasandi päästevõimekust. Arvestame rakendusaktide väljatöötamisel toodud tähelepanekuga.
8. Vabatahtlike organisatsioonide kaasamine	Selgitame. Kriisirolli võtmine lähtub vabatahtlikkuse põhimõttest. Kriisirolli saab määrata vabatahtlikule merepäästjale, kes on andnud selleks nõusoleku.

Vabatahtlik merepäästevõimekus tugineb suurel määral ühingute poolt hallatavale taristule, veesõidukitele, varustusele ja juhtimissüsteemidele. Seetõttu teeme ettepaneku kaasata asjaomased vabatahtlikud organisatsioonid kriisirollide planeerimise, rakendamise ja teavitamise protsessi.	Eelnõuga reguleeritakse kriisirolliga merepäästjate kaasamine kriisilahendamisse. Nõustume, et teavitamise protsess kriisirolliga vabatahtliku merepäästja ja merepäästeüksuse vahel peab olema läbimõeldud ja tagama merepäästeüksuse teadlikkuse. Arvestame rakendusaktide väljatöötamisel toodud tähelepanekuga.
9. Saarte ja rannikupiirkondade erisuste arvestamine Eriti oluline on arvestada saarte ja äärealade eripäraga. Saaremaa, Ruhnu, Abruha ja teiste väikesaarteni ei ole võimalik kriisiolukorras kiiresti täiendavaid ressursse ümber paigutada. Seetõttu võib kohaliku vabatahtliku merepäästevõimekuse vähenemine mõjutada otseselt inimeste kaitset ning abi kättesaadavust piirkonnas. Leiame, et kriisireservi loomisel tuleb tagada, et saartele ja rannikupiirkondadele jääb alles piisav operatiivne võimekus ka olukorras, kus osa vabatahtlikest kaasatakse riiklikku kriisireservi.	Selgitame. Eelnõuga kavandatava regulatsiooni eesmärk ei ole luua olukord, mis nõrgendaks kohaliku tasandi päästevõimekust.
Vabaühenduste Liit, 16.06.2026 Kontaktisik: Katre Koppel (518 8904, katre@heakodanik.ee)	
1. Vabatahtlike organisatsioonide roll vajab selgemat määratlemist Eelnõu keskendub valdavalt kriisirolliga vabatahtlikule kui üksikisikule. Praktikas ei tegutse suur osa vabatahtlikest siiski eraldiseisvalt, vaid vabatahtlike organisatsioonide, seltside, võrgustike ja kogukondlike struktuuride kaudu. Just need organisatsioonid hoiavad üleval vabatahtlike motivatsiooni, oskusi, valmisolekut, varustust, kohalikku teadmist ja usaldussuhet kogukondadega. Seetõttu palume eelnõu seletuskirjas või rakenduskavas täpsustada:	Selgitame. Kriisirolli võtmine lähtub vabatahtlikkuse põhimõttest. Kriisirolli saab määrata siseministeriumi valitsemisala vabatahtlikule, kes on andnud selleks nõusoleku. Seega eeldab kriisirolli määramine juba vabatahtliku staatuse olemasolu. Eelnõuga ei reguleerita vabatahtlike organisatsioonide rolli vabatahtlike planeerimisel, ettevalmistamisel ja valmisoleku hoidmisel. Oma olemuselt olemasolevad rollid ei muutu. Arvestame rakendusaktide väljatöötamisel toodud tähelepanekuga.

• milline on vabatahtlike organisatsioonide roll kriisirolliga vabatahtlike planeerimisel, ettevalmistamisel ja valmisoleku hoidmisel; • kas ja milliseid täiendavaid ülesandeid või kulusid kriisirollide süsteem organisatsioonidele kaasa toob; • kuidas tagatakse, et organisatsioonidele lisanduv koormus oleks ka rahaliselt ja korralduslikult kaetud; • kuidas kaasatakse vabatahtlikke organisatsioone kriisirollide süsteemi rakendamise ja hindamise protsessi. Kriisirollide süsteemi edukus sõltub suurel määral sellest, kas see tugevdab olemasolevat vabatahtlikku võrgustikku või paneb sellele täiendavaid kohustusi ilma vastava toe ja ressursita.	
2. Vabatahtlik tegevus ja kriisirolliga vabatahtlik tuleb selgelt eristada Peame oluliseks, et eelnõu rakendamisel oleks üheselt selge erinevus üldise vabatahtliku tegevuse ja õiguslikult määratletud kriisirolliga vabatahtliku vahel. Vabatahtlik tegevus on Eestis mitmekesine ning hõlmab nii pääste-, merepääste- ja abipolitsei tegevust kui ka sotsiaalvaldkonda, humanitaarabi, kogukondlikku tuge, vaimse tervise tuge, infovahendust ja haavatavate sihtrühmade abistamist. Kriisirolliga vabatahtliku staatus toob kaasa suuremad ootused, kohustused ja võimalikud töö- või teenistussuhte erisused. Seetõttu peab iga kriisirolli võtvale inimesele olema enne nõusoleku andmist arusaadav: • milliseid ülesandeid temalt oodatakse; • milline on tema valmisoleku- ja osalemiskohustus; • milline on nõutav väljaõpe ja täiendusõpe;	Arvestatud, anname selgituse. Eelnõu seletuskirja on Siseministeeriumi haldusala vabatahtlike ning üldisema vabatahtliku tegevuse eristamise vajadusest lähtuvalt täiendatud. Kriisirolli määramine on kavandatud vabatahtlikkuse põhimõttel. Nõustume, et enne kriisirolli vastu võtmist peab isikule olema aru saadav, millised õigused ja kohutused vastava rolliga kaasnevad. Eelnõuga on reguleeritud kriisirolli määramine, staatuse – ja teenistussuhte erisused, kriisirolliga vabatahtliku kaasamine ning ülesanded ja kriisirollist vabastamine. Väljaõppega seotud täpsemad nõuded sätestatakse rakendusaktides.

• kuidas toimub kaasamine kriisiolukorras; • millised on tema õigused, hüvitised ja sotsiaalsed tagatised; • millistel alustel saab kriisirollist loobuda või sellest vabastatakse. Ilma sellise selguseta võib tekkida olukord, kus vabatahtlikud, organisatsioonid ja tööandjad mõistavad kriisirolliga kaasnevaid ootusi erinevalt. See vähendaks süsteemi toimivust just kriisiolukorras, kus õigus- ja rollisulgus on eriti olulised.	
3. Tööandjate roll ja hüvitusmehhanismid vajavad praktilist läbimõttlemist Peame positiivseks, et eelnõu käsitleb töö- ja teenistussuhete erisusi ning näeb ette hüvitusmehhanisme nii vabatahtlikele kui ka tööandjatele. Samas sõltub kriisirollide süsteemi toimimine olulisel määral tööandjate tegelikust valmisolekust lubada oma töötajatel kriisi lahendamisse panustada. Seetõttu palume täpsustada, kuidas on hinnatud tööandjatele kaasnevat mõju ning kuidas tagatakse, et hüvitusmehhanismid oleksid praktikas piisavad, kiired ja arusaadavad. Eriti oluline on arvestada väikeste tööandjatega, kelle puhul ühe võtmetöötaja eemalolek võib oluliselt mõjutada organisatsiooni teenuseid, projektikohustusi või sihtrühmade toetamist. Samuti tuleks läbi mõelda nende inimeste olukord, kes ei tööta klassikalise töölepingu alusel: juhatuse liikmed, käsundus- või töövõtulepinguga töötajad, vabakutselised, FIE-d, platvormitöö tegijad, töötud, üliõpilased ja pensionärid. Ka nemad võivad olla kriisiolukorras olulised vabatahtlikud, kuid nende sissetuleku või ajakulu hüvitamine ei pruugi sobituda tööandjapõhise mudeliga.	Selgitame. Nõustume, et tööandjate valmisolek toetada kriisireservi liikmete osalemist kriisi lahendamisel on kriisireservi toimimise oluline eeldus. Tööandjatele avalduva mõju hindamisel on lähtutud sellest, et kriisireservi kaasamine on erandlik meede, mida kasutatakse üksnes olukorras, kus tavapärased ressursid ei ole kriisi lahendamiseks piisavad. Kaasamise kestuse otsustab Vabariigi Valitsus kuni üheks kuuks korraga, mis võimaldab regulaarselt hinnata kaasamise jätkamise vajadust ning piirata tööandjatele tekkivat koormust. Samuti on eelnõus ette nähtud tööandjale reservi liikme ajutisest eemalolekust tekkiva otsese varalise kahju hüvitamine, mille eesmärk on leevendada kriisireservi kaasamisega kaasnevat mõju. Hüvitamise kord, sealhulgas taotluse esitamise ja menetlemise täpsemad tingimused, kehtestatakse rakendusaktiga. Rõhutame, et hüvitise maksmine ei sõltu sellest, kas isik on kriisi lahendamise ajal töösuhtes või mitte.

4. Väljaõppe ja juhtimise korraldus peab tagama ohutuse ja kvaliteedi Mõistame vajadust luua kriisiolukorras võimalus täiendavate vabatahtlike kiireks kaasamiseks ja väljaõpetamiseks. Tuleb aga tagada, et paindlikum väljaõppemudel ei vähendaks vabatahtlike endi ohutust ega kriisilahenduse kvaliteeti. Eriti oluline on täpsustada, milliste ülesannete täitmiseks loetakse lühema kriisiaegse väljaõppe läbinud vabatahtlik pädevaks, milline on tema juhendamine ning millised tegevused eeldavad põhjalikumat ettevalmistust. Vabatahtlike kaasamine kriisiolukorras peab olema korraldatud nii, et ülesanded, vastutus ja juhtimisahel oleksid selged nii kutselistele töötajatele, vabatahtlikele kui ka vabatahtlike organisatsioonidele. Tehnilise väljaõppe kõrval peab kriisirolliga vabatahtlike ettevalmistus sisaldama ka põhiõiguste, proportsionaalsuse, deeskalatsiooni, haavatavate sihtrühmade kohtlemise ja kogukondliku usalduse teemasid. Kriisivalmidus tähendab ka inimeste õiguste, turvatunde ja usalduse hoidmist.	Selgitame. Eelnõuga planeeritava regulatsiooni eesmärk on tagada, et kriisiolukorras oleks võimalik kiiresti kaasata ja välja koolitada täiendavaid vabatahtlikke merepäästjaid. Nõustume, et väljaõppe ja juhtimise korraldus peab tagama ohutuse ja kvaliteedi. Täpsemad nõuded sätestatakse rakendusaktides. Kriisiolukorraaegse väljaõppe läbinud vabatahtlik merepäästja võib merepääste tööd teha kas koos politseiametnikuga või koos teise astme õppe läbinud vabatahtliku merepäästjaga. Kriisiolukorras tunnustatud vabatahtlikule merepäästjale kohalduvad tavaolukorra nõuded ja õigused, seal hulgas kehtiva PPVS-i § 108⁶ lõikes 4 sätestatud täiendusõppe läbimise kohustus.
5. Kriisivalmidust tuleb arendada laiemalt kogu vabakonnas Vabaühenduste Liit peab oluliseks rõhutada, et kriisides ei ole vabaühenduste roll ainult sisejulgeolekuasutuste abistamine. Viimaste aastate kriisid, sh pärgviiruspandeemia ja Ukraina sõjaga seotud humanitaar- ja põgenikekriis on näidanud, et kriitilist rolli täidavad ka sotsiaalvaldkonna ühendused, humanitaarabi pakkuvad organisatsioonid, kogukonnaseltsid, vaimse tervise ja nõustamisteenuste pakkujad, laste ja perede toetajad, puuetega inimeste organisatsioonid ning paljud teised avalikes huvides tegutsevad ühendused.	Selgitame. Nõustume, et vabaühendustel on kriiside ennetamisel, nendeks valmistumisel ja kriiside lahendamisel oluline roll ning see ulatub oluliselt kaugemale käesoleva eelnõu reguleerimisalast. Käesoleva eelnõu eesmärk on luua õiguslik alus Siseministeeriumi valitsemisala asutuste kriisireservi moodustamiseks ning reguleerida kriisireservi liikmete kaasamisega seotud õigused ja kohustused. Seetõttu käsitleb eelnõu üksnes nende vabatahtlike kaasamist, kes täidavad kriisi ajal Siseministeeriumi valitsemisala asutuste ülesandeid.

Need organisatsioonid tunnevad oma sihtrühmi, suudavad kiiresti infot vahendada, jõuavad inimesteni, kelleni riik alati kiiresti ei jõua, ning aitavad säilitada kogukondade toimepidevust ja usaldust. Seetõttu peaks riik kriisivalmiduse arendamisel käsitlema vabakonda tervikuna, mitte üksnes nende vabatahtlike kaudu, kes on otseselt seotud pääste-, merepääste-, politsei- või Häirekeskuse ülesannetega. Teeme ettepaneku, et Siseministerium töötaks koostöös Vabaühenduste Liidu, Päästeliidu ja teiste asjassepuutuvate vabaühendustega välja laiema vabakonna kriisikoostöö mudeli. See peaks käsitlema muu hulgas: • vabaühenduste võimalikke rolle erinevat tüüpi kriisides; • vabatahtlike ja organisatsioonide rollide koordineerimist; • riigi, kohalike omavalitsuste ja vabaühenduste koostöökanaleid; • info liikumist kriisi ajal; • vabatahtlike kaasamise ja hoidmise põhimõtteid; • vabaühenduste enda toimepidevuse toetamist; • haavatavate sihtrühmade vajadustega arvestamist. Selline mudel aitaks vältida olukorda, kus vabatahtlik panus jääb kriisiolukorras killustunuks või sõltub üksnes varasematest isiklikest kontaktidest.	Laiema vabakonna roll, erinevate vabaühenduste koostöö ning riigi, kohalike omavalitsuste ja vabaühenduste vaheline kriisikoostöö on oluline teema, kuid see eeldab valdkonnaülest käsitlust ning ulatub käesoleva eelnõu esemest ja eesmärgist väljapoole. Ettepanekut on võimalik arvestada kriisivalmiduse ja elanikkonnakaitse laiemate arengusuundade kujundamisel ning vastavate koostöömodelite edasiarendamisel.
Eesti Naabrivalve MTÜ, 19.06.2026 Kontaktisik: Henrik Põder (info@naabrivalve.ee)	
1. Samas juhime tähelepanu eelnõu mõistelisele kitsaskohale. Eelnõu ja seletuskiri kasutavad vabatahtlikkuse mõistet valdavalt Siseministeriumi valitsemisala ametlike või õiguslikult reguleeritud vabatahtlike süsteemide tähenduses. Sellises käsitluses on vabatahtlik eeskätt inimene, kes on registreeritud, välja õpetatud, kontrollitud või kaasatud konkreetse ametkondliku kriisirolli või reservi kaudu.	Arvestatud. Eelnõuga luuakse õiguslikud alused Siseministeriumi valitsemisala kriisireservi moodustamiseks, mis koosneb kriisrolliga vabatahtlikest (päästjad, merepäästjad ja Häirekeskuse vabatahtlikud) ning Siseministeriumi valitsemisala asutuste (PPA, PäA, HäK, KAPO)

Selline käsitlus on kriisireservi loomise vaates arusaadav ja vajalik, kuid see ei hõlma kogu vabatahtlikkust, millele Eesti elanikkonnakaitse ja kohalik kriisivalmidus tegelikult toetuvad. Eesti Naabrivalve hinnangul on oluline eristada vähemalt nelja vabatahtliku panustamise kihti: 1. Kriisirolliga vabatahtlik Isik, kellele pädev asutus on määranud kriisirolli, kelle kaasamine toimub seaduses sätestatud alustel ning kellel on selged õigused, kohustused, väljaõpe, tagatised ja tööandjaga seotud erisused. 2. Teenistujate reservi liige Endine teenistuja või vajalike teadmiste ja oskustega isik, kes annab nõusoleku osaleda reservi väljaõppes, täiendusõppes ning kriisi lahendamises seaduses sätestatud korras. 3. Välvavabatahtlik Isik, kes soovib kriisiolukorras spontaanselt panustada, kuid ei ole varem kuulunud püsivasse vabatahtlike süsteemi ega pruugi olla eelnevalt välja õpetatud või rolliga seotud. 4. Kogukondlik vabatahtlik või kogukondlik abistaja Isik, kes ei täida ametlikku kriisirolli ega oma ametkondlikke volitusi, kuid panustab oma kogukonna, Naabrivalve sektori, korteriühistu, küla, asumiseltsi või muu kohaliku võrgustiku kaudu kriisivalmidusse, kohaliku olukorrateadlikkuse hoidmisse, abivajajate märkamisse ja esmasesse kogukondlikku toimetulekusse.	endistest teenistujatest. Eelnõu seletuskirja on vastavalt ettepanekule täiendatud.
---	--

Eesti Naabrivalve peab oluliseks, et eelnõu seletuskiri eristaks selgelt ametliku kriisireservi ja kriisirolliga vabatahtlike regulatsiooni laiemast kogukondlikust vabatahtlikkusest. Kõik kriisis vajalikud vabatahtlikud ei ole kriisirolliga vabatahtlikud. Samas ei tähenda see, et nende panus oleks väheoluline.

Kohalikul tasandil on kriisi ajal sageli otsustava tähtsusega inimesed, kes tunnevad oma piirkonda, naabreid ja tegelikke kohalikke olusid. Nad teavad, kes elab üksi, kellel võib olla liikumiskahju, milline tee või ligipääs võib katkeda, kellel on vajalik vahend või oskus, milline info on usaldusväärne ning milline kuulujutt võib tekitada kahju. Selline paikne teadmine ei asenda Päästeameti, Politsei- ja Piirivalveameti, Häirekeskuse, kohaliku omavalitsuse ega teiste ametlike struktuuride ülesandeid, kuid toetab nende tööd ja aitab vähendada koormust olukordades, kus ametkondlik ressurss on piiratud.

Naabrivalve sektorid moodustavad üle Eesti olemasoleva kohaliku võrgustiku, millel on piirkond, liikmeskond, sektorivanem, kontaktid ja kokkulepe panustada oma piirkonna turvalisusse. Kriisivalmiduse vaates saab sellisest võrgustikust kujuneda oluline kohalik valmisolekukiht, kui sellele lisanduvad selged rollid, paikne tuumik, kokkulepitud sidekanalid, abistajate ja abivajajate usalduslik kaardistus ning koostöö kohaliku omavalitsuse ja ametkondadega.

Seetõttu teeme ettepaneku täiendada eelnõu seletuskirja järgmisel põhimõttel:

Käesolev eelnõu reguleerib eelkõige Siseministeeriumi valitsemisala ametliku kriisireservi, kriisirolliga vabatahtlike ja teenistujate reservi õiguslikku staatust. Samas tuleb eristada seda laiemast kogukondlikust vabatahtlikkusest, mille kaudu elanikud, kohalikud võrgustikud, vabaühendused, korteriühistud, asumiseltsid ja

Naabrivalve sektorid panustavad kriisivalmidusse, kohaliku olukorradeadlikkuse hoidmisse, abivajajate märkamisse ning esmasesse kogukondlikku toimetulekusse. Kogukondlik vabatahtlikkus ei asenda kriisirolliga vabatahtlikke ega ametkondade ülesandeid, kuid moodustab olulise elanikkonnakaitse ja kriisivalmiduse toetava kihi.	
2. Lisaks palume kaaluda seletuskirjas või rakenduslikes juhistes järgmiste põhimõtete väljatoomist. Esiteks, kriisireservi ja kogukondliku vabatahtlikkuse mõisteid ei tohiks omavahel samastada. Kriisireserv on ametlikult määratletud, väljaõppe ja õigusliku staatusega süsteem. Kogukondlik vabatahtlikkus on laiem ühiskondlik võimekus, mis aitab inimestel ja piirkondadel esmast toimetulekut korraldada enne välise abi saabumist või selle kõrval.	Selgitame. Kriisireserv ja kogukondlik vabatahtlikkus on erinevad mõisted ning eelnõus neid omavahel ei samastata. Eelnõu reguleerib üksnes SiM valitsemisala kriisireservi kui sisejulgeoleku ja elanikkonnakaitse ülesannete täitmiseks loodavat reservi, mille liikmetel on kindlaksmääratud väljaõpe, õiguslik staatus. Kogukondlik vabatahtlikkus seevastu põhineb inimeste ja kogukondade omaalgatuslikul panusel ning selle korraldus ei ole käesoleva eelnõu reguleerimisele.
3. Teiseks, välvabatahtlike kaasamisel tuleks kasutada olemasolevaid kohalikke võrgustikke. Spontaanne abivalmidus on kriisis väärtuslik, kuid ilma suunamise, rollide ja kontaktpunktita võib see muutuda ebaefektiivseks, dubleerivaks või riskantseks. Naabrivalve sektorid, korteriühistud, külavanemad, asumiseltsid ja teised kohalikud võrgustikud võivad aidata välvabatahtlikke kohapeal paremini suunata, ilma et neile antaks ametkondlikke volitusi.	Selgitame. Selle ettepaneku eesmärk on mõistetak ning olemasolevate kogukondlike võrgustike kasutamine võib praktikas olla kriiside lahendamisel asjakohane. Samas ei ole tegemist küsimusega, mida käesolev eelnõu reguleerib. Käesoleva eelnõuga loome võimalused kaasata välvabatahtlike Päästeameti töösse ning vabatahtliku merepäästjana, nende kaasamine toimub vastavalt PÄA või PPA juhtimisel. Eelnõu ei reguleeri ega piira kogukondlike võrgustike (Naabrivalve, korteriühistud, külavanemad jt) rolli välvabatahtlike suunamisel ega anna neile ametkondlikke volitusi — need jäävad väljapoole eelnõu reguleerimisala. Ettepanekud on asjakohased praktilise kriisivalmiduse korralduse (nt kriisiplaanide, koostöökokkulepete) tasandil, mitte käesoleva eelnõu materiaalse sisu küsimusena.
4. Kolmandaks, kogukondlike vabatahtlike puhul tuleb hoida selget piiri pädevuse ja vastutuse vahel. Kogukondlik vabatahtlik või abistaja ei peaks saama seadusest tulenevaid ametkondlikke volitusi ega võtma üle	Selgitame. Eelnõu ei reguleeri kogukondlike vabatahtlike staatust ega tegevust, vaid üksnes kriisireservi moodustamist ja selle liikmete kaasamist riigi

Päästeameti, Politsei- ja Piirivalveameti, Häirekeskuse, Kaitseväge või kohaliku omavalitsuse ülesandeid. Tema panus seisneb eeskätt märkamises, info vahendamises, naabrite toetamises, abivajajate esmasest kontaktis, kohaliku olukorrateadlikkuse hoidmises ning kokkulepitud kogukondlikes tegevustes.	ülesannete täitmisse. Kogukondlikud vabatahtlikud ei kuulu eelnõu reguleerimisalasse ning neile ei anta käesoleva eelnõuga ametkondlikke volitusi ega avaliku võimu teostamise õigusi. Samuti ei näe eelnõu ette, et kogukondlikud vabatahtlikud võtaksid üle riigiasutuste või kohalike omavalitsuste seadusest tulenevaid ülesandeid.
5. Neljandaks, kriisi- ja sõjaaja rollide kattuvuse vältimise kõrval tuleks arvestada ka sellega, et paljud kogukondade aktiivsed inimesed võivad kriisi ajal lahkuda ametlikke, reservi- või vabatahtlikke kohustusi täitma. Seetõttu on oluline toetada just paiksete kogukondlike tuumikute kujunemist, mis ei sõltu ainult nendest inimestest, kellel on juba ametlik roll riigikaitstes, päästes, politseis või muudes vabatahtlikes struktuurides.	Selgitame. Kogukondlike võrgustike kujundamine ega nende jätkusuutlikkuse tagamine ei kuulu käesoleva eelnõu reguleerimisalasse. Eelnõu eesmärk on luua õiguslik raamistik kriisireservi moodustamiseks ja selle liikmete kaasamiseks riigi ülesannete täitmisse. Kogukondade arendamise, kogukondlike eestvedajate toetamise ning kohaliku tasandi toimepidevuse küsimused on osa laiemast kriisivalmiduse poliitikast ning neid käsitletakse muude meetmete ja tegevuste kaudu.
6. Viiendaks, kogukondliku vabatahtlikkuse käsitlemisel tuleb pöörata tähelepanu andmekaitsele ja usaldusele. Kohalikul tasandil võib olla vajalik teada, kes vajab abi ja kes saab aidata, kuid selline info peab olema kogutud minimaalsuse, nõusoleku, eesmärgipärasuse ja piiratud ligipääsu põhimõttel. Riik peaks soodustama selliste usalduslike kohalike kokkulepete tekkimist, mitte asendama neid ülemäärase andmekogumise või bürokraatliku aruandlusega.	Selgitame. Kogukondliku vabatahtlikkuse korraldamine ega sellega seotud isikuandmete töötlemise põhimõtted ei kuulu käesoleva eelnõu reguleerimisalasse. Eelnõu ei reguleeri kogukondlike võrgustike moodustamist, kohalike abivajajate või vabatahtlike andmete kogumist ega loo selleks uusi andmekogusid või andmetöötlust aluseid.